

พระนิพนธ์

โคลงกระทู้

มุทิตา

พระราชสารสุธี

(อาชว์ อาชฺชวปเสฏฺโฐ)

๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

พระนิพนธ์

โคลงกระทู้

มุทิตา

พระราชสารสุธี

(อาชว์ อาชฺชวปเสฏฺโฐ)

วัดตรีทศเทพวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย

๑๒๙ หมู่ ๓ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

ฝ่ายผลิต โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๓๗๓-๔

ฝ่ายรับงานพิมพ์ โทร. ๐-๒๒๘๑-๗๗๙๐, ๐-๒๖๒๙-๑๔๑๗ ต่อ ๑๔๔

ด่วนที่สุด

ที่ พศ ๐๐๐๖/ ๗๖๗

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง นิมนต์รับฎีกาเข้ารับพระราชทานสมณศักดิ์

นมัสการ พระชินวงศเวที

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบมอบฉันทะ และข้อถวายคำแนะนำ จำนวน ๒ แผ่น

ด้วยในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ดำเนินการขอพระราชทานสถาปนา เลื่อนและตั้งสมณศักดิ์ถวายพระสงฆ์ตามมติมหาเถรสมาคม ในการประชุมครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๗ ในการนี้ได้เสนอขอพระราชทานสมณศักดิ์ถวายพระคุณท่าน เป็นพระราชาคณะชั้นราช ในราชทินนาม ที่

พระราชสารสุธี

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอนมัสการว่า ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา หากจะรอให้ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานเป็นที่เรียบร้อยก่อน เกรงว่าจะเกิดความล่าช้าในทางปฏิบัติได้ ดังนั้น จึงขอนมัสการมาเพื่อโปรดทราบเป็นการภายใน เพื่อนิมนต์พระคุณท่านไปรับฎีกา และจะต้องนำพัดยศเล่มเดิมส่งคืนตามสภาพเดิมทุกประการส่งคืนที่ ห้อง ๒๐๑ ชั้น ๒ **สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ~~(อาคารหลังใหม่)~~ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ ในวันและเวลาราชการ** หรือจะมอบฉันทะเป็นหนังสือพร้อมกับสำเนาบัตรประชาชนหรือบัตรที่ทางราชการออกให้ไปรับฎีกา พร้อมกับนำพัดยศเล่มเดิมไปส่งคืน

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดทราบ และขอนิมนต์พระคุณท่านไปรับฎีกา ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว หากขัดข้องประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบโดยด่วน จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

กนก แสนประเสริฐ

(นายกนก แสนประเสริฐ)
รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
โทร. ๐ ๒๔๔๑ ๔๕๔๖
โทรสาร ๐ ๒๔๔๑ ๔๕๐๐
เบอร์ประสานงาน ๐ ๘ ๙๐๐๗ ๓๐๓๒, ๐ ๘ ๑๖๒๘ ๕๗๖๙, ๐ ๘ ๙๖๖๒ ๖๔๔๓

ฎีกา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ในการพระราชทานสมณศักดิ์

ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง

นิมนต์ พระชินวงศ์เวที

เข้ารับพระราชทานสมณศักดิ์ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๖.๓๐ น.

<u>หมายเหตุ</u> - โปรดถึงก่อนเวลา ๑๓.๓๐ น.

- พบเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อรับบัตรเลขที่นั่ง
- พักที่ระเบียงหลังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
- เวลา ๑๔.๐๐ น. ผู้แทนพระองค์ ประเคนผ้าไตรพระราชทาน
- วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๗ นิมนต์พระคุณท่าน

เข้าถวายสักการะสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์

ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ณ ศาลาเรือนไทยวัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

(เวลาเข้าถวายสักการะจะนมัสการให้ทราบในวันเข้ารับฯ)

ผู้ออกฎีกา

กนก แสนประเสริฐ

(นายกนก แสนประเสริฐ)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

แถลงเรื่อง

ในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาแห่งสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ **พระชินวงศเวที** (อาชว์ อาชฺชวปเสฏฺโฐ ป.ธ.๗) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดตรีทศเทพ ผู้ช่วยเลขานุการแม่กองธรรมสนามหลวง ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะจังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดลพบุรี (ธรรมยุต) เป็นพระราชาคณะชั้นราช ราชทินนามที่ **พระราชสารสุธี ตรีปิฎกวราลงกรณ์ ยติคณิสสร บวรสังฆารามคามวาสี** เป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นแก่ท่านผู้ได้รับพระราชทานและแก่คณะศิษยานุศิษย์

พระราชสารสุธี (อาชฺชวปเสฏฺโฐ) เป็นพระเถระที่รับภารธุระงานของพระศาสนาด้วยความใส่ใจจริงจังและจริงใจ สัมฤทธิ์ในสรรพกิจที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายหรือแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานทุกอย่าง ปฏิบัติด้วยความอดทน ใส่ใจรอบคอบ จึงทำให้งานทุกอย่างเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม เป็นที่เบาใจวางใจของผู้มอบหมายและแต่งตั้ง

พระราชสารสุธี (อาชฺชวปเสฏฺโฐ) เป็นหนึ่งในพระเถระที่เจริญรุ่งเรืองในพระศาสนา เบื้องต้นรับการบรรพชาในสำนักศาสนศึกษาวัดอาษาสงคราม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นสำนักในกำกับของสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ได้สอบนักธรรมและประโยคบาลีได้ในสังกัดสำนักเรียนวัดราชบพิธ เมื่อย้ายมาอุปสมบท ณ วัดตรีทศเทพ ได้เจริญมาโดยตลอด มหาเถรสมาคมได้แต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเลขานุการแม่กองธรรมสนามหลวง ในกำกับดูแลของ**พระพรหมมุนี** ผู้ช่วยเจ้าสำนักเรียนวัดราชบพิธ เมื่อดำรงสมณศักดิ์

ที่ พระเทพวรเมธี ได้รับหน้าที่เป็นเลขานุการแม่กองธรรมสนามหลวง ตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ **พระราชสารสุธี** ได้ปฏิบัติหน้าที่สนองงานในสำนักแม่กองธรรมสนามหลวง ด้วยความเรียบร้อยดีงาม ร่วมกับคณะทำงานปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปด้วยความสำเร็จ ได้รับการยกย่องสรรเสริญโดยทั่วไป จึงนับได้ว่าพระราชสารสุธี เป็นพระเถระที่เป็นกำลังของพระศาสนารูปหนึ่ง

ในวโรกาสที่ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราชวาระนี้ สำนักเรียนวัดราชบพิธ สำนักศาสนศึกษาวัดอาษาสงคราม ตลอดถึงคณะสหธรรมิก จึงถวายมุทิตาต่อพระราชสารสุธี ด้วยการจัดพิมพ์พระนิพนธ์ของ**เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม** เนื้อเรื่องพระนิพนธ์เป็น **โคลงกระทู้** ซึ่งได้ทรงพระนิพนธ์ไว้ในสมุดบันทึกเป็นข้อคิดประจำวันในแต่ละวันที่ทรงบันทึกไว้ พระราชสารสุธี เมื่อสมัยเป็นสามเณรได้เคยเข้าเฝ้ารับประทานรางวัลจากพระองค์ท่าน ในการที่สามารถสอบประโยคบาลีได้ นำชื่อเสียงและเกียรติคุณมาสู่สำนักเรียนวัดราชบพิธ เพื่อพระราชสารสุธีได้มอบและแจกแก่ผู้มาแสดงและถวายมุทิตา ในวาระอันเป็นมงคลครั้งนี้

ขออำนาจแห่งคุณพระรัตนตรัยนิรัติศัยบุญเขต และกุศลพิเศษทั้งปวงจงประทานพรให้**พระราชสารสุธี** (อาชฺชวปเสฏฺโฐ) ถึงความเจริญงอกงามในพระธรรมวินัยของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจริญยิ่งด้วยจตุรพิธพรชัยมงคลดำรงเป็นกำลังของพระศาสนา และเป็นมิ่งขวัญของอาณาศิษยานุศิษย์ ตลอดกาลนาน

สำนักเรียนวัดราชบพิธ
สำนักศาสนศึกษาวัดอาษาสงคราม
พระราชโสภณ วัดราษฎร์บำรุง
คณะสหธรรมิก

สักการะ

พระราชสารสุธี

ตรีปิฎกวราลงกรณ์ มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

(มอญแปลง)

วิสุทธิสงฆ์แห่งวงศ์ ธรรมยุต พุทธบุตร รามัญพงศ์ ทรงศักดิ์ศรี
วชิรญาณประทานอยู่ คู่ธานี ให้เป็นที่ ยังศรัทธา สาธุชน
บางขันหมากลพบุรี ถิ่นกำเนิด สุดประเสริฐ เลิศล้ำ นำกุศล
ประเพณีวิถีมอญ สอนกมล ปรากฏผล จริยา น่าชื่นชม
เปรียญธรรมพร่ำเพียร เรียนศึกษา งามสง่า ประโยคเจ็ด สำเร็จสม
สนองงานแม่กองธรรม ค้ำสังคม ด้วยอุดม ความเมตตา พาแบ่งปัน

(มหาฤกษ์)

ศุภฤกษ์ห้าธันวา คราครั้งนี้ แสนยิน ปรีดิ์เปรม เกษมสันต์
แปดสิบเจ็ดพรรษา พระทรงธรรม์ โปรดเลื่อนชั้น ท่านเจ้าคุณ พระชินวงศ์

(มหาชัย)

สักการะ พระราช สารสุธี สถิตอยู่ คู่วัดตรีฯ เป็นศรีสงฆ์
สรรพสิ่ง จงสัมฤทธิ์ จิตจำนง ศิษย์กราบลง มุทิตา สาธุการ.

ชัชวาล อัชฌากุล

โคลงกระทู้

พระนิพนธ์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถระ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

โคลงกระทู้

ประจำปี ๒๕๒๑

คัดออกไว้ เผื่อใครต้องการ
หรือไม่ก็อ่าน สอนตัวเราเอง
อย่าคิดว่าโต ทำโง่ไม่เป็น
มิช้าก็เห็น แผลโง่คนเก่ง
อายเงาตัวเรา คอยเฝ้าชำระ
ไม่ช้าก็จะ สวยสะน่าเพ่ง.

๑

เบิกบทบาท

ยามว่างพักผ่อนกู้ กำลัง
นึกข่าวคำไทยฝัง ฝากข้อ
ความหมายกระทู้ขลัง ขลุกต่อ ความแล
อีกฝึกฝีปากล้อ เล่นฟุ้งปรุงสมอง.

เหมือนประคองขณะไว้ วงงาน
ปล่อยล่วงเสียเปล่าผลาญ ผลักเฝ้า
บันทึกกิจรายการ กลบอก บัญชีแฮ
คิดบาปบุญไฉนเค้า คืบรู้ระวังตน.

๑. **อด** อาหารมิอิ่มท้อง ทนหิว
อยาก จิปาถะผิว พักตร์ช้ำ
ปาก ซีดขาดเลือดปลิว ปราศผุด ผ่องแฮ
แห้ง เหี่ยวเรี่ยวแรงล้ำ ร่อย, โอ้คนจน.

. . . .

๒. **รวม** แรงความคิดพร้อม เพรียงเสมอ
กัน ศัตรูเบียนเจอ จัดต้าน
เรา และพรรคพวกเลอ เลิศรัก
อยู่ เป็นสุขตลอดบ้าน บ่มด้วยสามัคคี.

๓. **แยก** กำลังต่างแย้ง ยั่วยุ
กัน และกันเกิดดุ ด่วนร้าย
เรา มุ่งแต่สุขจุ อาตม์แจ่ม เองแล
ตาย ก่อนริปูป้าย ปกร้อนรังควาน.

๔. **เชื่อ** ฟังคำสั่งซ้ำ เตือนสอน เสมอเอย
ถ้อย ท่าท่วงทีวอน ว่าไว้
ฟัง คิดจดถามตอน ตามคติ ปราชญ์เอย
คำ ติของครูให้ ศิษย์ห้าวเหิมงาม.

๕. **ว่า** อะไรท่านห้าม เห็นถนัด
นอน นั่งยืนเดินชัด เมื่อใช้
สอน ระเบียบกิจวัตร์ แว่วจด จำพ่อ
ง่าย ต่อการก่อให้ ยศห้อมล้อมหลาย.

. . . .

๖. **ตา** เห็นภาพต่างล้วน เลวดี ทั่วนา
ดู ละชั่ว กอบศรี สวัสดิ์ถ้วน
หู รับเรื่องต่างมี คุณมาก
ฟัง คิดถามจดล้วน เล่ห์รู้ฉลาดเฉลียว.

๗. **ปาก** เผยเอ่ยศัพท์ซ้อง สำเนียง
ว่า ประสงค์ใดเมียง เมื่อรู้
มือ ทำเช่นนั้นเคียง ดังคาด
ถึง แต่ปากไม่สู้ สอดค้านการทำ.

๘. **ตัว** เรามีแต่เชื้อ ชาวไหน ก็ดี
ตาย ก่อนมิเป็นไร เหล่าน้อย
ดีกว่า ส่วนใหญ่ภัย เพิ่มคุก คามแฮ
ชาติตาย หมดที่ห้อย ชีพเหี้ยนเตียนสลาย.

๙. **ขอ** คุณไตรรัตน์ทั้ง เทพา- รักษ์เอย
ถวาย อิฏฐารมณ์เคา- รพไท้
พระ ภูมิพล, รา- ชินินาฏ ศรีนา
พร สี่ประการได้ แต่เบื้องบทมาลย์.

. . . .

๑๐. **ดื้อ** ดึงทะลึ่งเข้า คำนับ
ได้ สิ่งของแจกกับ อิ่มท้อง
อาย เหนียมหลบหลีกลับ เลยเปล่า
อด อยากปากแห้งต้อง ตากหน้าพาอาย.

๑๑. **ประ** สงค์ลาภยศยั้ง ยังตน เสมอเอย
จบ เกาะผู้ใหญ่ทน ท่านใช้
สอ สอดแต่ดีขวน ขวายชอบ ชมนา
พลอ ท่านเกลียดพลอยใกล้ เกลียดกลุ้มรุมเสมอ.

๑๒. **ตี** ตบกระเพื่อมน้ำ นอนคลอง
ปลา ตื่นแตกฝูงมอง หมดสิ้น
หน้า เหี่ยวเพราะคอยจอง จบไม่ ได้นา
ไซ เปล่าหมดปลาดิ้น ดุจเฟ้อขยายความ.

๑๓. **เกิด** กายกลายร่างขึ้น ขยาย เติบเอย
แก่ จากเด็กค่อยผาย ผึ่งโต้ง
เจ็บ ป่วยเพราะธาตุสลาย ลดหย่อน
ตาย จบชาติสุดโค้ง แค่นี้เหมือนกัน.

. . . .

๑๔. **ปาก** เอ่ยอนุญาตให้ เห็นชัด
ว่า ยกมอบสมบัติ หมดบ้าน
ตา หรี่แอบมองขัด ขืนถ่วง ไว้นา
ขยิบ ยุเชิงคัดค้าน เล่ห์ข้างคนโกง.

๑๕. **ปาก** เผยเอ่ยกล่าวอ้าง ออกเสียง
ปราสัย ชื่นชอบเพียง พวกพ้อง
น้ำใจ ชิคิดเมียง หมายมุ่ง
เชือดคอ ก่อร้ายจ้อง จักไว้ใจไฉน.

๑๖. **ปาก** มีคอยพูดเพ้อ พาลใครๆ เอย
เปราะ แขวะชวนทะเลาะไข ข่าวฟุ้ง
เราะ หาเรื่องร้อนใจ จนทั่ว
ราย รอบคนเกลียดสะดุ้ง ดับสิ้นนับถือ.

๑๗. **มือ** คนเราสิบนิ้ว น่าขัน
ด้วน หมดดูเหมือนกัน เกิดร้าย
ได้ เครื่องแต่งนิ้ว, มัน มิก่อ คุณเลย
แหวน เพชรน้อยใหญ่คล้าย เครื่องเย้ยหยามหยัน.

. . . .

๑๘. **ปากคน** พูดเรื่องสั้น มักสอด เสริมเอย
ยาว เยิ่นจากจริงขอด ข่าวกว้าง
กว่า จะทราบเดิมมอด หมดท่า
ปากกา ยาวแต่อ้าง เอ่ยเค้าเกินจริง.

๑๙. **น้ำ** ใจขาวพุทธ์เน้อ นึกเห็น
ไหล เรื่อยตามชวนเข็น ขาดยั้ง
ไฟ โลภโกรธหลงเป็น ปานเครื่อง หุ้มนา
ดับ ปลอดมิได้ตั้ง แต่ปล้ำบวงสรวง.

๒๐. **เด็กดี** ชอบเชื่อถ้อย ทำตาม สอนเอย
เป็นศรี เกียรติยศยาม ใหญ่ป้อง
แก่ ถิ่นครอบครัวอร่าม เลิศยก ย่องนา
ชาติ มั่นเพราะรุ่นน้อง มุ่งเน้นศึกษา.

๒๑. **เด็ก** หาความรู้เชี่ยว เชิงมรร- ยาทเอย
ฉลาด ปรับตนทัน เหตุถ้วน
ชาติ เจริญทุกฝ่าย, อัน ตรายอับ จนแล
มั่นคง เพราะราษฎร์ล้วน รักพร้อมสามัคคี.

๒๒. **อาบน้ำ** ชำระล้าง ร่างกาย
แต่งตัว เสื้อผ้าผาย ผ่อนหุ้ม
หวีหัว ผมเรียบกระจาย เจิมแจ่ม
ผัดหน้า ทาแป้งคลุ้ม สอดคล้องมองงาม.

๒๓. **กึ่ง** กลสติน้อย นำใจ
บ้า บิ่นถลากไถล เลื่อนเปื้อน
กว่า จะอบรมใน แนวตรึก ชอบแฮ
บอ สงบปกติเยื้อน ย่อมร้ายเร่งระวัง.

๒๔. **พ่อ** แข็งแรงมากคุ้ม ครองชน มากเอย
บ้าน ถิ่นรวมตำบล ปกป้อง
แม่ ต่างนุ่มนวลมน เมตต์ครอบ ครัวนา
เรือน เล่ห์ปราสาทก้อง กึกด้วยสามัคคี.

๒๕. **คู** คือคนขุดพื้น ดินพอ เรือพาย
หนอง แอ่งขังน้ำหล่อ แหล่งบ้าน
คลอง เขื่องกว่าคูต่อ ติดแม่ น้ำนา
บึง เบิกยิ่งหนองสร้าน ส่อแม้นเมินทะเล.

. . . .

๒๖. **ทรง**	วิญญาณท่านผู้	พ้นภพ มนุษย์เอย
เจ้า	พ่อเจ้าแม่นบ	นอบไหว้
เข้า	ร่างเพื่อถามทบ	ทวนเหตุ
ผี	มิมาคนได้	ช่วงด้อมปลอมแปลง.

๒๗. **มือ**	สองปองแต่ร้าย	รังแก เขาเอย
ถือสาก	คอยสอดแล	ไล่ล้าง
ปาก	พูดเสนาะกระแส	เสียงรื่น หูนา
ถือศีล	เป็นเครื่องอ้าง	อวดไว้ตนดี.

๒๘. **วัด**	สถานสถิตผู้	ผนวชพรหม- จรรย์เอย
ราช	จุฬาลงกรณ์สม	เด็จสร้าง
บ	ริสุทธิ์พุทธาวาสชม	ชื่นเขต
พิธ	เพิ่มสังฆาวาสอ้าง	เอกพริ้งเพราะงาม.

๒๙. **สถิต**	ยามเสวยราชย์พร้อม	สองพรรษ
มหา	ศรัทธาท่วมมนัส	แนบท้าว
สีมา	แปดทิศถนัด	ทั้งสุ สานเอย
ราม	รื่นศิลปะก้าว	เกียรติเรื้องรัตนโกสินทร์.

. . . .

๓๐. **อุ** ขยันหมั่นกอบกล้า การอา- ชีพเอย
อา เก็บหอมรอมริบภา- ระพร้อม
กะ คนเพื่อนดีมา- นะมั่น สัตย์แฮ
สะ สืบฐานะน้อม แน่ตั้งตนงาม.

๓๑. **ทา** ทานหมั่นเฉลี่ยเลี้ยง โลมใจ รักเอย
ปิ ยะวาจ์ขานเพราะไข ข่าวแย้ม
อะ มุ่งประโยชน์ไกล เกลื่อนสุข สราญแฮ
สะ ประพฤติคงแฉล้ม หลักนี้มหานิยม.

๓๒. **น้ำ** ประปาเปี่ยมท้น ท่อขัง
ไหล ฟู่ยามเปิดดัง เด่นแท้
ไฟ ฟ้าทั่วสถานจัง- หวัดแจ่ม แจ้งนา
สว่าง อกราษฎรแปร้ ปลุกฟื้นฟูเกษม.

๓๓. **ลูก** หลานหลายเหล่านี้ น่าคิด
เสีย ชีพชวนให้จิต จอดเศร้า
เมีย ก็ยิ่งทุกข์ติด ต่อโศก ยิ่งแล
ตาย แน่แม้ตนเข้า เขตม้วยเหมือนกัน.

๓๔. **ข้าว** เหนียวข้าวเจ้าก็ เช่นกัน
แดง ที่ปลอกคุณอนันต์ อเนกแท้
แกง กับผักปลาสรร สิ่งประกอบ
ร้อน และหิวโหยแม้ รสแม้นทิพาหาร.

๓๕. **มัก** คิดกำเริบว้า วุ่นทะนง
ใหญ่ ยิ่งกว่าใครคง ค่ำเช้า
ใฝ่ ฝักมักลืมหลง หลักแหล่ง เดิมพ่อ
สูง กว่าฐานเดิมเฝ้า ฝ่าร้อนรนหายน์.

๓๖. **ใจ** ดีมีเมตต์ทั้ง ท่วมกรุ- ณาเอย
บุญ เบิก, บดบาปทุ- จริตถ้วน
สุน ทรมุ่งอรรถอุ- ดมอเนก เขานา
ทร ถ่ายไตรทวารล้วน จากร้ายในตัว.

๓๗. **ไป** ไหนมุ่งแต่ด้าน เดียวดู
หน้า เจอดีเที่ยวชู เชิดอ้าง
มา ตรวจอีกทางภูมิ์ กลับพ่าย
หลัง เลอะอัปลักษณ์สร้าง ส่อล้วนควรระวัง.

....

๓๘. **เจ็บ** กายเพราะชอกช้ำ ชกตี ต่อยเอย
หนัก เท่าไรยังดี กว่าค้าน
พัก เพิ่มโรคใจทวี ทเวศยิ่ง นักนา
ใหญ่ ยากรักษาสร้าน สุดซึ้งสังวร.

๓๙. **ผิด** เชิดชอบรู้มาก กว่ามิตร
พ้อง พวกย่อมหน่ายคิด คดแค้น
หมอง หมางต่างปลดปลิด ประโยชน์ ขาดนา
ใจ สลดหมดเพื่อนแม้น มากผู้ดูแคลน.

๔๐. **รู้** ศิลปศาสตร์เพื่อใช้ ชูตน
ไว้ ใคร่ครวญฝึกฝน กิจเฝ้า
ใช่ จะเพื่อทำกล การเบียด เบียนนา
ว่า สิ่งไรควรเค้า คิดรู้พิจารณ์.

๔๑. **ใส่** วัตถุสารท่วมท้น ทนหนัก
บ่า ย่อมรักภารพัก พอกช้ำ
แบก ศิลปศาสตร์สัก พันส่วน ก็ตาม
หาม ง่ายกว่าของค้ำ ข่าวนี้ชี้เชิง.

. . . .

๔๒. **ซื่อ**	สัตย์สุจริตพร้อม	เพรียงขยัน
กิน	อยู่มากมายอนันต์	อเนกล้น
ไม่	มีที่หวงกัน	คอยแก่ง แย่งนา
หมด	เกลียดกลับรักท้น	เทียบเชื้อเนื้อไข.

๔๓. **คด**	ใจมีแต่จ้อง	จองผลาญ
กิน	อิ่มมิทันนาน	หน่ายทิ้ง
ไม่	ทนต่อการงาน	งมเกียจ คร้านแล
นาน	นักมักยากกลิ้ง	กลับด้อยถอยศักดา.

๔๔. **จะ**	เลิกคบชั่วร้าย	หลีกไกล
ภะ	ประมานมิตรใน	นักรู้
กะ	ทำแต่บุญไพ-	บูลเพิ่ม พูนนา
สะ	นึกชีพทุกผู้	ผ่านแท้เที่ยงไฉน.

๔๕. **เม**	มุ่งสุขให้แก่	เขาก่อน เสมอเฮย
กะ	เอ็นดูช่วยถอน	ถ่ายร้าย
มุ	มีจิตพลอยอ่อน	เอิบลาภ ยศนา
อุ	นิ่งเพราะกรรมย้าย	โยกย้ำกระทำเอง.

. . . .

๔๖. **ผอม** ผ่านกายอ่อนเปลี้ย ประสพ ซูบเอย
แห้ง เหี่ยวผิวพรรณพบ เผือดหน้า
แรง ด้อยค่อยอ่อนอบ ออดแอด
น้อย นักจักยืนช้า ชีพซึ้งปัจฉิมวัย.

๔๗. **ยิง** สัตว์มีชีพม้วย หมดเมต ตาเอย
นก ไก่กบหมูเป็ด ปราบสิ้น
ตก หน้าที่สำเร็จ เลี้ยงชีพ ตนแล
ปลา เต่ากุ้งหอยชิ้น ขอบเข้าเหล่าอบาย

๔๘. **ศึก** ประชิดติดต้อน ตามมา
เหนือ ถิ่นจำรักษา คิดสู้
เสือ ร้ายหากกรายพา พวกขับ ไล่เอย
ใต้ อิทธิพลพาลกู้ จักแก้กันไฉน.

๔๙. **หนวด** ขนริมปากโง้ง งามงอน
เต่า ไม่เคยมีถอน ถ่ายทิ้ง
เขา ขึ้นที่หัวตอน แตกหนุ่ม
กระต่าย ก็หดหายหิ้ง เหตุห้ามฝันหา.

. . . .

๕๐. **พาย** มั่นมือเร่งพุ้ย เรือพาย
เรือ แล่นเร็วตามสาย สู่น้ำ
ทวน คลื่นและลมราย ลอยลิ่ว อยู่แฮ
น้ำ หนักเหมือนปลุกปล้ำ เปล่งสร้างชีพสูง.

๕๑. **ต่อหน้า** พาซื่อน้อม นับถือ
มะพลับ รับรองระบือ บ่งแท้
ลับหลัง กลับใจหือ เห็นห่าง
ตะโก ผิดมะพลับแก้ ก่อก้องกลโกง.

๕๒. **อยู่** สบายคลายเรื่องร้อน รนใจ
เย็น โสตเพราะสดับไข ข่าวรื้น
เป็น คุณโชคหนุนไพ- โรจน์เพิ่ม
สุข ตลอดตระกูลฟื้น เฟื่องก้องเกียรติคุณ.

๕๓. **น้ำ** เค็มหรือจืดน้ำ ทั่วใน แดนเอย
นิ่ง แน่มิเคลื่อนไหว หวั่นพริ้ว
ไหล บ้างก็มักไป ป่วนลับ
ลึก เช่นคนเงียบติ้ว หากต้องระวังเชิง.

๕๔. **บำบัด** จัดปลดเปลื้อง ภัยปลิด เขาแฮ
ทุกข์ ยากลำบากคิด คบทิ้ง
บำรุง แต่โสตถิ์สถิต สมทบ
สุข สถาพรสะดิ้ง ดับร้อนทุกสถาน.

๕๕. **คน** ที่ร่วมชาติเชื้อ ชวนชม
ไทย ช่วยเหลืออบรม ดับร้อน
ตัว เองมินิยม ยศเกียรติ ใดแล
อย่าง นี้ควรยกย้อน เยี่ยงไว้วันทนา.

๕๖. **กิน** อาหารเพื่อให้ เหิม ชีวิตเอย
อยู่ สุขสบายดี เด่นพร้อม
หลับ ผ่อนร่างกายทวี พลังว่อง อิกนา
นอน อย่างราชสีห์น้อม แนบเบื้องขวาตะแคง.

๕๗. **ทำ** นาพานิชอ้าง อุสา หะกรรมเอย
มา นะบากบั่นตรา ตรวจเฝ้า
หา ทรัพย์สะสมฐาน์ ท่วมมั่น คงพ่อ
กิน จ่ายพอเหมาะเค้า ค่อยตั้งตระกูลสูง.

๕๘. **ดึง** ดันทิฏฐิด้าน ดูหมิ่น เขาแฮ
ดื้อ มิยอมตามระบิล บ่งห้าม
ถือ ตนฉลาดเฉลียวศิลป์ ทุกศาสตร์
รั้น หนักจักถูกห้าม เพราะเค้าเสียคน.

๕๙. **หู** สดับเสียงสรรพสิ้น กระแส ชั่วเอย
ป่า ทึบเสียเปล่าแล รกล้วน
ตา มีแต่มักแช เชือนหลอก ตานอ
เถื่อน เพราะโง่งมถ้วน ท่าลี้ทีเหลว.

๖๐. **หุน** โกรธก่อโทษร้าย แรงนัก
หัน เจอะช้างชวนทัก เท่าก้อย
พลัน คิดว่าหมูมัก มากยิ่ง ใหญ่เอย
แล่น ปะทะตัวด้อย ดับพร้อมโกรธา.

๖๑. **อา** รมณ์รับขุ่นไว้ วงใน ใจเอย
ฆาต ฆ่ามิเลือกใคร ครู่นั้น
จอง จดจับผิดใจ จำติด ตนแฮ
เวร มิสูญกลับอั้น อกแค้นคอยสนอง.

๖๒. **หมู** มองหมายมุ่งหญ้า แห้วหมู
เห็ด ก็ชุมเห็ดชู เชิดต้น
เป็ด คือผักเป็ดดู ใบดอก
ไก่ มะคำไก่ ค้น ควบต้มตำราไทย.

๖๓. **ฟัก** ทองฟักทั่วพื้น ภูมินา
แฟง ปลูกเป็นผลอา- ชีพเอื้อ
แตง ต่างชนิดพา เพิ่มผลิต
กวา ทุ่นรายจ่ายเกื้อ กอบกู้ครอบครัว.

๖๔. **ชิง** เชิงชมร่วมชู้ แนบชิด
รัก เล่ห์สมสู่สนิท สนุกนั้น
หัก หากคู่แข่งคิด คอยขัด ขวางนา
สวาท เก่าจักกร่อนอั้น อกสะอื้นอับอาย.

๖๕. **หุง** หาผักพืชพื้น แผ่นดิน ไทยเอย
ข้าว หนักข้าวเบาผิน พอกไว้
ต้ม ยำทอดผัดกิน ก่อเศรษฐ กิจแฮ
แกง แขกแกงฝรั่งให้ ห่างเว้นเป็นดี.

๖๖. **อาบ** องค์ขะมักเขม้นมุ่ง หมายตั้ง ตนเอย
เหงื่อ ออกท่วมตัวยัง ยึดเยื้อ
ต่าง เร่งก่อสร้างหวัง วันสุข สราญแฮ
น้ำ อดน้ำทนเชื้อ เช่นนี้ศรีชน.

๖๗. **ใส่** ความเท็จแก่ผู้ อื่นผอง
ร้าย เพื่อตนเองมอง สุขเข้ม้น
ป้าย ปัดศัตรูปอง ไปหมด
สี พักตร์จักมิเว้น วาดเค้าเศร้าแสยง.

๖๘. **ล้ม** กายหงายแผ่สิ้น อัสสา สะเอย
หาย หมดวิญญาณอา- กาศเอื้อน
ตาย อยู่แต่สรีรา ร่างนิ่ง แน่เอย
จาก เช่นท่อนไม้เยื้อน ย่อมไร้คุณาคุณ.

๖๙. **ฤกษ์** ดวงดาวเด่นย้าย โยครา ศีเอย
งาม ร่วมสู่ลักขณา อเนกล้น
ยาม ยืนนั่งนอนผา- สุกผ่อง
ดี ฤกษ์แต่ตนต้น ต่างต้องตามดี.

. . . .

๗๐. **เงิน** มีใช้จ่ายเลี้ยง บำเรอ
จาง หมดกระเป๋าเผลอ ผลิตช้า
นาง มักหลบไม่เจอ เจอะอีก
จร ลับอัปยศหน้า เที่ยวน้ำใจหมอง.

๗๑. **พลาด** ผิดเพราะคิดไว้ วางใจ
ท่า เด่นกิริยาละไม ละม่อมพริ้ง
เสีย ดายรูปงามไฉน จิตโฉด
ที ต่อไปอย่าทิ้ง ทอดเว้นวางใจ.

๗๒. **กู้** ทรัพย์ท่านมากใช้ เชิงอบาย มุขเอย
หนี้ เพิ่มออกดอกขยาย ยิ่งแย้ม
ยืม ครั้งละน้อย กลาย กลับมาก ทวีนา
สิน หมดยศศักดิ์แต้ม ตกต้องอนาถา.

๗๓. **เลิก** ขาดสวาทสิ้น สายใจ รักเอย
ลา ลับเชิงขับไส สุดเลี้ยง
อย่า หวนกลับพิสมัย เหมือนเก่า
ร้าง ลบเพราะใจเพี้ยง เผ่าพ้องกากี.

๗๔. **เลือด** คือธาตุเครื่องเลี้ยง ชีพเรา ท่านเอย
ตก ออกจากกายเบา บ่อยแล้ว
ยาง อย่างรุกขชาติเฉา เฉือนฉีก
ออก มากกว่าเข้าแป้ว ป่นปี้ชีว์วาย.

๗๕. **ฤทธิ์** หวงห่วงยอดสร้อย สีดา ดวงเอย
รัก ยิ่งยามยักษ์พา หลบพ้น
แรง เร่งหมู่พลสวา สืบเสาะ
หึง ส่งหนุมานด้น ด้วนเข้าถวายแหวน.

๗๖. **ห้อย** ตัวตามกิ่งไม้ มากมี
โหน เหนี่ยวหาคู่ทวี เทวศไห้
โยน ยวบออกพาที ผัวผัวะ ผัวโวย
ตัว ละตัวต่างไขว้ ไขว่คว้าหากัน.

๗๗. **บูชา** นบนอบน้อม นมัสการ
ธรรม เมื่อจำพรรษขาน ข่าวรู้
คว่ำ เลิกดื่มสุราบาน เพื่อบ่ม บุญนา
แก้ว ที่เคยจับสู้ เก็บช้อนส่อนสูญ.

. . . .

๗๘. **ผีบ้าน** คนผู้ร่วม เรือนกัน
ไม่ดี ส่อเสียดสรร เสกสร้าง
ผีป่า คัตรูมัน หมายมุ่ง ทำลายเอย
จึงเข้า ประทุษอ้าง แอบย้ำทำลาย.

๗๙. **ทำ** ความอนุเคราะห์ด้วย เอ็นดู เด่นเอย
คุณ มากความดีชู เชิดหน้า
บูชา กลับทรยศกรู เกลียดแกร่ง
โทษ ฉะนี้ควรกล้า กลอกด้วยทัณฑกรรม.

๘๐. **บุญ** มาพาสะดวกด้วย เดโช สุขเอย
ดี ป่วยหายสบายโส- มนัสสร้าน
ผี ญาติมิตรพลอยโม- ทนามิ่ง ขวัญแฮ
คุ้ม ที่หน่ายกลายจ้าน จัดพร้อมรักแรง.

๘๑. **บาป** คือโทษทุจริตร้าย รังควาน เขาเอย
บุญ สุจริตสมาน สมัดพร้อม
คุณ มากย่อมเบิกบาน บริสุทธิ์
โทษ ถ่วงทุกข์ยากล้อม เล่ห์ไว้ใคร่ครวญ.

๘๒. **วัน**	หนึ่งพึงพินิจน้อม	ตรวจใน ตนเอย
ดี	และชั่วส่วนไหน	หนักแปร้
คืน	คิดงดทำใจ	พรหมจตุ ธรรมแฮ
ดี	ตลอดไตรทวารแท้	ท่านซ้องสรรเสริญ.

๘๓. **ลืม**	ความจนหมดบ้าง	บางประการ
ตา	สบแต่สิ่งสนาน	สนุกน้อม
อ้า	ผลสุขประสาร	ส่องเพราะ เพียรพ่อ
ปาก	เอ่ยอะไรพร้อม	พรั่งผู้ตรูสนอง.

๘๔. **เสีย**	ทรัพย์สินสิ่งอ้าง	อันใด ก็ดี
ชีพ	ตลอดร่างกายไฉน	หน่ายได้
อย่า	ทอดกิตติศักดิ์ไพ	โรจน์พ่าย
เสียสัตย์	มิควรใช้	เช่นชี้เสียเชิง.

๘๕. **เอ่ย**	สำเนียงเพื่อรู้	เรื่องราว กันเอย
ปาก	บ่งสำคัญฉาว	โฉ่กว้าง
ฝาก	ส่อเสียดเท็จคาว	คำพูด ชั่วนา
คำ	เช่นก่อขวานสร้าง	สืบฟ้อนฟันตน.

๘๖. **หาย**	หมดทุกสิ่งสิ้น	สินทรัพย์
หก	หดลดเลื่อนลับ	เล่ห์ร้าย
ตก	ติดเฮโรอินทับ	ท่วมนิ- สัยนา
หล่น	สู่อบายคล้าย	นรกเคล้าทั้งเป็น.

๘๗. **โลภ**	อยากได้มิยั้ง	หยุดพอ บ้างเลย
มาก	เท่าไรยิ่งพะนอ	หนักเข้า
ลาภ	เคยรับกลับยอ	หย่อนกว่า เดิมแฮ
หาย	เพราะโลภมากเร้า	ลาภล้วนรนหนี.

๘๘. **หัว**	มุมที่ติดพื้น	แผ่นดิน
ไร่	ปลูกพืชผลกิน	ก่อไว้
ท้าย	ปล่อยว่างทางติณ	เต็มเปล่า คุณแฮ
สวน	ต่อเติมต้นไม้	มากล้วนชวนรวย.

๘๙. **คุณ**	คือสุจริตพร้อม	เพรียงไตร- ทวารเอย
งาม	รูปทรงองค์พิไล	หล่อล้วน
ความ	ที่ร่างสลายไป	เป็นหลัก ธรรมแฮ
ดี	ที่อบรมถ้วน	ถ่องแท้มิแปรปรวน.

. . . .

๙๐. **นาน** นานหมกมุ่นห้อม เฮโร อินเอย
ที ต่อมาติดโซ สูบซ้ำ
ปี นี้คิดเห็นโทษ์ ถอนเลิก ละนา
หน ที่เท่าไรล้ำ ละได้ไฉนกัน.

๙๑. **คุย** เชิงว่ามากรู้ เรื่องหลาย
โม้ เท็จปนจริงขยาย เขย่าล้วน
โอ้ เอ้เอิบน้ำลาย เล่ห์หลอก
อวด ทั่วตำบลถ้วน ท่านี้ผีพาล.

๙๒. **อยู่** รวมร่วมหมู่แม้น เมตตา กันเอย
ดี ต่อก่อแผ่ผา- สุกแผ้ว
มี วัตถุบริจา- คะจ่าย แจกนอ
สุข เพราะสามัคคีแพร้ว เพริศพริ้งยิ่งเจริญ.

๙๓. **สุก** มิทันอยากลิ้ม รสหวาน
เอา แต่เติมน้ำตาล ต่อเข้า
เผา พอผ่านไฟนาน นึกอร่อย
กิน รสจืดฝาดเค้า ดุแค้นเคืองตน.

๙๔. **ถือ** เมตตามั่นไว้ หวังผล
ศีล ระวังคุมตน ตลอดพร้อม
กิน นอนพูดคิดผล ผ่อนเบียด เบียนนา
บวช บ่มจิตสงบล้อม รอบด้วยสัมปชัญญ์.

๙๕. **กิน** อาหารเพื่อเลี้ยง ร่างกาย
อยู่ คิดจิตเมตพราย เพิ่มแพร้ว
พู แผ่เพื่อขวนขวาย ขวัญสุข เจริญพ่อ
วาย จากศัตรูแคล้ว ครุ่นล้วนสุขารมณ์.

๙๖. **เก็บ** เล็กผสมน้อยเนื่อง นานไป
หอม กระเทียมพริกไทย ทั่วถ้วน
รอม เป็นกอบกำไร เริ่มเติบ โตนา
ริบ ลับจากเดิมล้วน เล่ห์หน้าตาสบาย.

๙๗. **เกี้ยว** กล่าวน้าวจิตโน้ม นวลนาง แม่เอย
พา เกิดเอ็นดูทาง เทียบชู้
รา รักร่วมใจวาง วงสนิท
สี เสียดเบียดรสรู้ รุดสร้างครอบครัว.

. . . .

๙๘. **เบี้ย** เบิกสำหรับใช้ เชิงสะดวก
ใบ้ นอกบัญชีลวก ลบทิ้ง
ราย จ่ายเฉพาะพวก ผ่านด่าน
ทาง คล่องจำต้องกลิ้ง กลอกคุ้มภัยตน.

๙๙. **นิรทุกข์** ยากไร้ ลำเค็ญ
นิรโศก พรากเห็น ห่วงคล้อง
นิรโรค ขัดเป็น ปราศจาก เร็วเทอญ
นิรภัย หมดข้อง ข่าวล้วนสวัสดี.

๑๐๐. **เกษม** สวัสดิ์พิพัฒน์พร้อม จตุพร
สันต์ สงบสุขสโมสร สิทธิ์สร้าง
หรร ษาครอบครัวสลอน เกษมสฤทธิ์
ษา ระทุกข์อันตรายล้าง ลบสิ้นสลายสูญ.

๑๐๑. **มะตูม** คุมเนื้อแน่น ภายใน
แข็งนอก คือเปลือกไคล เคลือบหุ้ม
มะกอก รสเปรี้ยวไข ขอบรอบ อ่อนนา
แข็งใน เนื่องเม็ดคุ้ม ค่าใช้อาหาร.

๑๐๒. **ดูหนัง** มหรสพแสร้ง สรรเพลิด เพลินนา
ดูละคร ปลุกใจเถิด ก่อน้อม
แล้วย้อน เพ่งตนเฉิด โฉมอย่าง ไฉนแฮ
ดูตัว กลับผิดพร้อม พรั่งคุ้นคุณธรรม.

๑๐๓. **นาย** ติเตียนด่าซ้ำ ตีสอน
ว่า ชั่วเลวทรามบอน บ่นอื้อ
ขี้ข้า พล่อยว่าวอน หวังประจบ นายนา
พลอย เบ่งนิสัยดื้อ ด่วนล้วนเลียนาย.

๑๐๔. **กิ่ง** คนที่ยกป้อง ปิดอัน ตรายเอย
ศอก คู่ถอยขยับกัน ก็ได้
ดอก ไม้เด่นเปรียบขวัญ ใช้ขู่
เข่า กระแทกแทนหมัดใช้ ชอบสู้สันดานคน.

๑๐๕. **อุ่น** ใจที่เพื่อนบ้าน บางเดียว กันเอย
หนา หนักสมัครเกลียว กลุ่มพร้อม
ฝา ป้องปิดศัตรูเปลี่ยว ปลดห่าง
คั่ง คับไมตรีอ้อม โอบเอื้ออารี.

. . . .

๑๐๖. **เจ้า** พระคุณคุ้มชีพ ชาวไทย สุขเอย
ขุน อิ่มเอิบปัจจัย แจ่มแท้
มูล ผลพืชอำไพ พิทักษ์ พร้อมพ่อ
นาย เช่นชี้ควรแปล้ เปล่งซ้องสรรเสริญ.

๑๐๗. **หมัด** กอดกำนิ้วแน่น น่าขยาด
เข่า พับขางอกาจ กระทุ้ง
เท้า ยกเตะสามารถ หมอบสลบ
ศอก ตวัดสะบัดสะดุ้ง เดชร้ายรอบตัว.

๑๐๘. **อก** ตะลึงไฟไหม้คู่ เคียงเรือน ตนเอย
สั่น จับของหนีเหมือน เมื่อยล้า
ขวัญ อ่อนหมดแรงเตือน หนีเตลิด
แขวน นุ่งเสื้อแทนผ้า ห่มพื้นพันตัว.

๑๐๙. **ทะ** ลุกลางปล้องเปรียบ เปรยคำ แทรกเอย
ลึ่ง หลั่งมิฟังตำ หนิต้าน
ตึง เบ่งอวดตัวสำ- คัญสุด
ตัง ติดสาไถยด้าน เด่นได้นิสัยพาล.

๑๑๐. **ชัก** ทางเป็นร่องใช้ เชิงนำ
น้ำ เอิบไหลตามลำ ลุ่มนั้น
เข้า ซึมซุ่มดินทำ- เลถิ่น พืชเอย
ลึก มากน้อยคอยกั้น กักไว้พองาม.

๑๑๑. **ชัก** ความเดือดร้อนเร่า รุมตน
ศึก เหล่าประชุมชน ชั่วร้าย
เข้า เป็นพวกสบผล ผลาญเผ่า ตนนา
บ้าน ถิ่นชาติต้องย้าย ยับสิ้นสูญพงศ์.

๑๑๒. **ทุบ** หินกลบเกลี่ยไว้ วางถนน
ดิน แน่นภายในทน หนักแท้
กิน ส่วนค่าจ้างจน เจียดทุก อย่างแล
ทราย มากว่าปูนแม้ มิช้าพาทลาย.

. . . .

โคลงกระทู้ปฏิทิน ๒๕๐๘

๑. **ตัด** ริดปลิดกิ่งก้าน แกมใบ
ต้น ถากถอนตอไถ ทุ่มทิ้ง
โค่น ขุดหลุดตามไข ชอนเชือด
ราก เลี่ยนเตียนกลกลิ้ง เกลือกล้างสกุลวงศ์.

๒. **ร่น** เลื่อนเคลื่อนขุนย้าย ยกไป
หลัก เก่าสูญหมดใคร ใคร่รู้
หลีก เพียงชั่วพอใจ จำเพาะ ตนนา
คน ใหม่ร่นใหม่กู้ ก่อไร้หลักฐาน.

๓. **ตัด** หลงโลภโกรธกล้า กร่อนจาก ใจเอย
หาง เศษหมดจดราก เรื่องร้อน
ปล่อย ความยึดถือพราก พลันเหือด
วัด จิตคิดเกรงย้อน อย่าให้หวนมา.

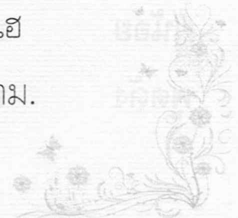

๔. **ตัด** ใจไม่รับเลี้ยง ดูแล แล้วเอย
หาง ห่างกังวลแปร ปลดสิ้น
ปล่อย ตามนิสัยแซ เชือนสนุก
วัด เพื่อสำนึกดิ้น ด่วนตั้งตนเอง.

๕. **พูด** ไปหลายเล่ห์ลิ้น เหลี่ยมคู มากเอย
ง่าย เพราะลมปากดู เสร็จได้
ทำ จริงกริ่งอดสู สำอุป- ะสัคแฮ
ยาก ยิ่งยากมากใช้ ชอบรู้ระวังคำ.

๖. **ลูก** นายหลายฝ่ายให้ หวงแหน
ท่าน มอบหมายคุมแทน ทั่วทั้ง
หลาน รวมร่วมเลี้ยงแผน ผูกขาด
เธอ ซุกซนดื้อตั้ง แต่ต้องตามใจ.

๗. **พลิก** หน้าตาเหลือบช้อย เชิดโลม รำเอย
คว่ำ เถิดเทิงเบิ่งโถม ท่าเต้น
คะมำ รำศอกโจม จดเข่า ตีแฮ
หงาย อกยกแขนเขม้น มุ่งเข้าอาราม.

๘. **ตี**	กระหน่ำย่ำกึกก้อง	กังวาน
ฆ้อง	หุ่ยแตรสังข์ประสาน	ศัพท์พร้อม
ร้อง	เกริ่นว่าจอมปราณ	เสด็จประ ทับนา
ป่าว	ปลุกทุกราษฎร์ห้อม	โห่ร้องถวายชัย.

๙. **เป็น**	คราวทรัพย์ขัดข้อง	ขาดมือ
มิตร	ใช่มิตรคิดถือ	ถ่ายร้อน
เมื่อ	ยามยากยกมือ	นบหมอบ กรานแฮ
กู้	หยิบยืมมาป้อน	ปัดร้ายคลายจน.

๑๐. **เป็น**	กังวลเพราะหนี้	นานดอก เพิ่มเอย
ศัตรู	เป็นปานหอก	แห่ห้อม
เมื่อ	มิไถ่ถอนพอก	พูนพับ ต้นนา
ทวง	บ่อยคอยหลบด้อม	ดุด้านเดินหนี.

๑๑. **ผู้ใหญ่**	กล่าวถ้อยมาก	เมตตา
พูดค่อย	แนะนำพา	เพิ่มรู้
ผู้น้อย	ถ่อยปรีชา	ชอบโอ่
พูดดัง	หวังให้ผู้	อื่นพ้องมองตน.

๑๒. **อย่า** ประมาทเมื่อยั้ง อยู่หน เปลี่ยวเอย
ไว้ ระแวดระวังตน ตลอดด้าน
ใจ กล้าฝ่าภัยดล แดนพัก
ทาง หลบลี้หนี้ต้าน ต่อสู้อันตราย.

๑๓. **อย่า** เชื่อดายด่วนให้ เห็นสัตย์ ซื่อเอย
วาง ว่าคงตรงมนัส แน่ตั้ง
ใจ คิดอยู่ในดัด ดีแผ่ นอกนา
คน รุ่นนี้ควรยั้ง หยุดเค้นคาวนาน.

๑๔. **จะ** มอบการเชื่อไว้ วางใจ ง่ายเอย
จน สนิทชิดข่าวใน นอกแจ้ง
ใจ เจ็บยิ่งยามไข เขาคด คิดนา
เอง ไตร่ตรองถ่องแจ้ง อย่าไว้วางเกิน.

๑๕. **ร่ม** เย็นเป็นสุขซึ้ง อาศัย
ไม้ ใหญ่กิ่งดกใบ เบียดคลุ้ม
ชาย หญิงย่ำทางไกล พักเกลื่อน
คา กลับหักก้านกลุ้ม ก่อไร้รู้คุณ.

. . . .

๑๖. **หิว**	ระหายหอบไร้	อาหาร ดื่มเอย
โหย	เครื่องนุ่งห่ม, คาร	คู่คุ้ม
โรย	เภสัชเสาะผสาน	สืบป่วย ไข้แล
แรง	จิตกายถอยหุ้ม	ห่อพร้อมเพราะจน.

๑๗. **เสียง**	เศรษฐีถี่ก้อง	กังวาน
ดัง	กว่าพระพรหมขาน	ข่าวแจ้ง
ฟัง	เสนาะเฉพาะกาล	มั่งกอบ มีเอย
เพราะ	ว่าเงินนำแว้ง	วุ่นย้อมยุติธรรม.

๑๘. **สุก**	หอมงอมหล่นได้	รสดี
เอา	ห่ามฝาดปนที	ท่าแค้น
เผา	ไฟก็เพียงมี	มันเผือก
กิน	มิเลือกเหมาะแม้น	มักไข้ไฝ่ตะกราม.

๑๙. **คน**	ชอบพอสนิทไว้	วางใจ
รัก	มากนับถือใน	จิตน้อม
เท่าผืน	ส่วนเปรียบไข	ขานกับ-
หนัง	แผ่นเล็กยากอ้อม	โอบอุ้มคุ้มตน.

๒๐. **คน**	ริษยาตาร้อนเร่ง	รุมเกลียด โกรธเอย
ชัง	มุ่งตัดรอนเบียด	บดซ้ำ
เท่าผืน	แผ่นดินเฉียด	ฉายมาก มายนา
เสื่อ	ว่าโตห่อนก้ำ	กึ่งแม้นคนชัง.

๒๑. **เรือน**	พักสงบเรื้อง	รื่นรมย์ สุขเอย
๓	อย่างกาย, ใจ, นิยม	อยู่บ้าน
น้ำ	มือ, พจน์, ใช้, ผสม	จิตเสก น้ำนา
๔	ชนิดพร้อมต้าน	เติบสร้างสกุลวงศ์.

๒๒. **ตี**	เตือนกระทุ่มน้ำ	คะนอง คลื่นเอย
ปลา	ตื่นกระเจิงปอง	ปลีกเร้น
หน้า	เผือกเลือกกั้นมอง	หมดไม่ มีนา
ไซ	เปล่ากลอวดเฟ้น	เฟื่องรู้ขู่ขยาย.

๒๓. **คน**	คู่สมรสแล้ว	ดิ้นรน
ใน	จิตผิดหวังผล	พลาดพริ้ม
อยาก	สุขกลับทุกข์ทน	ทางครอบ ครัวนา
ออก	อยู่เอกเทศยิ้ม	จักแย้มยินดี.

๒๔. **คน** ที่ขาดคู่เคล้า คร่ำครวญ
นอก นึกวิมานมวล มากแพร้ว
อยาก สมรสรักชวน คิดชื่น ชมนา
เข้า คู่อยู่กินแล้ว จักล้นกลสวรรค์.

๒๕. **เก็บ** เล็กผสมน้อยหมั่น กระเหม็ด กระแหม่เอย
หอม กระเทียมพริกเบ็ด- เตล็ดใช้
รอม รวมสะสมเล็ด ลอดไม่ มีนา
ริบ ลิ่วร่ำรวยได้ ดุจผึ้งผูกรัง.

๒๖. **ปาก** พูดดีหว่านล้อม รื่นหู
ว่า จะช่วยค้ำชู ชิดใช้
ตา กลับส่อแววดู กระเดื่อง
ขยิบ ขยับลับเล่ห์ให้ หากเพี้ยนพจนา.

๒๗. **ตำ** ตอกบดโขลกขยี้ ขยำแกง กินเอย
น้ำพริก กะทิพะแนง ไก่เนื้อ
ละลาย ร่วมกระทะแปลง ปรุงรส
แม่น้ำ ต่างชามเชื้อ จ่ายใช้ไร้ผล.

๒๘. **ตก**	ใจในขณะก้าว	เท้าเดิน
กระได	เหยียบผิดเพลิน	พลาดขั้น
พลอย	กระโดดโลดเขิน	คิดช่วย
โจน	จากดีกว่ารั้น	รับร้ายถ่ายเดียว.

๒๙. **ทุ่ง**	เตียนเลี่ยนร่มไม้	มองหา ยากเอย
นา	ปลูกข้าวเต็มตา	ตลอดพื้น
ป่า	หย่อมเล็กใหญ่พา	พุ่มเกิด กลุ่มแฮ
เขา	ตระหง่านงามครื้น	ครึกคลุ้มคลุมเขา.

๓๐. **ปี**	เปลี่ยนถึงอยู่นี้	นึกเตรียม ตัวเอย
หน้า	ที่คราดจอบเสียม	เสาะคว้า
ฟ้า	ฝนหล่นมาเทียม	โคถาก ไถนา
ใหม่	ฤดูแล้งกล้า	เก็บเข้ายุ้งฉาง.

๓๑. **ซื้อ**	ของคนร้ายลัก	รีบมา
ถูก	ลดกดราคา	ค่าน้อย
ขาย	กลับโก่งคิดหา	เหตุก่อ กำไรเอย
แพง	กว่าปกติร้อย	เล่ห์กระตุ้นหนุนโจร.

. . . .

๓๒. **อด** ใจไม่กราดเกรี้ยว โกรธา
อยาก แผ่แต่กรุณา เนื่องซ้ำ
ปาก สงบเอ่ยอรรถภา ษิตพูด เพราะแล
แห้ง เหตุบาปหยาบย้ำ ยิ่งผู้ขันตี.

๓๓. **อุ.** ส่าห์ทำกิจใช้ วิชา ชีพเอย
อา. รักษ์เก็บงำสา มารถซ้อน
ก. คบเพื่อนดีพา พูนเพิ่ม ทรัพย์แฮ
ส. งบสมฐานะย้อน ย่างขั้นเศรษฐี.

๓๔. **ก่อ** เรื่องราวชั่วร้าย เลวเสมอ
กรรม บาปนี่จักเสนอ สนิธเคล้า
ทำ ความเดือดร้อนเผยอ ผยองแผด เผานา
เวร มิว่างเว้นเข้า ควบคุ้มคลุมสนอง.

๓๕. **ลด** ผิดที่ก่อสร้าง สุมตน
ลา ละด้วยบวงบน บ่ได้
วา ระจิตคิดขวน ขวายกลับ ตัวเอย
ศอก สืบสุจริตให้ ห่างร้อนผ่อนคลาย.

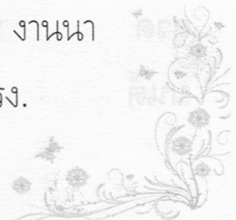

๓๖. **ต้น** มือเกกมะเหรกร้าว เกเร มากเอย
ร้าย ก่อกวนเสเพล ไพร่ล้วน
ปลาย ชีพกลับตนเห ห่างทุจ- จริตแล
ดี กว่าหมกมุ่นถ้วน ทั่วหน้าตาปี.

๓๗. **รู้** เรื่องราวได้มาก มีคุณ
ไว้ เทียบเหตุผลหนุน นึกน้อม
ใช่ มิใช่ทางบุญ บอกบ่ง ชอบแล
ว่า นี่ผิดนั่นพร้อม พรั่งด้วยคุณสาร.

๓๘. **ใส่** ใจการรอบรู้ เรียนศิล- ปศาสตร์เอย
บ่า มิหนักหน่วงชิน หาบใช้
แบก เรื่องฉลาดภิญ- โญเพิ่ม พูนนา
หาม จั่วจักดีได้ เด่นด้วยวิทยา.

๓๙. **รัก** สัตว์พาหนะเลี้ยง ดูแล ดีเอย
วัว และควายปรุงแปร ปลอบอ้วน
ให้ พักผ่อนอย่าแช เชือนหนัก งานนา
ผูก หลักฟูมฟักล้วน รับใช้ได้แรง.

. . . .

๔๐. **รัก** แสดงสงเคราะห์พื้น ฟูมฟัก
ลูก แห่งตนควรจัก จอดจี้
ให้ เรียนวิชาสมัคร หมั่นอบ รมเอย
ตี สั่งสอนวอนชี้ ชั่วร้ายใฝ่เกรง.

๔๑. **รัก** เรียนศิลปศาสตร์สร้าง เสริมชี- วิตเอย
ดี กว่าเกียจคร้านหนี หน่ายหน้า
หาม หาบก็เบามี มากสุข
จั่ว ติดเชิดชูอ้า อวดเอื้อนเรือนงาม.

๔๒. **รัก** ความเกี่ยวข้องกับ พาลเก เรเอย
ชั่ว เกกมะเหรกเลห์ รุ่นร้าย
หาม เรื่องเดือดร้อนเท ท่วมอาตม์
เสา หนักกลหนักคล้าย ทุกข์คลุ้มคลุมตน.

๔๓. **ไหว้** กราบเคารพพร้อม เพรียงกัน
พระ รัตนตรัยทุกวัน ห่อนเว้น
สวด บทพุทธพจน์อัน แสดงอรรถ สอนนา
มนต์ แม่นมนัสเค้น ขุดข้างทางทราม.

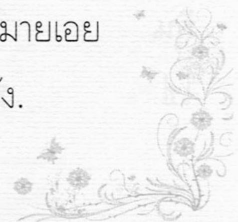

๔๔. **เหยียบ** ยันยกเท้าเทียบ ท่ายืน
เรือ คู่กราบชิดฝืน ฝากได้
สอง แยกห่างหล่นครืน คลุกคร่ำ น้ำนา
แคม ที่หวังพึ่งไว้ ว่างคล้อยถอยหนี.

๔๕. **เหยียบ** ยลอย่างคบค้า สมาคม
เรือ เยี่ยงคิดคุณชม ชื่นเชื้อ
สอง สามฝ่ายหมายนิยม เผื่อยก ย่องนา
แคม ขาดเขามิเกื้อ กิจด้วยโลเล.

๔๖. **ต่อหน้า** สัตย์ซื่อพร้อม เพราคม
มะพลับ รสหวานนิยม อย่างแท้
ลับหลัง กลับกลายชม ชื่นเฝื่อน ฝาดนา
ตะโก เปรียบสับปลับแล้ เล่ห์รู้ทรชน.

๔๗. **จับ** คิดทำกิจไว้ หวังเหมาะ
ดำ เด่นเช่นจงเจาะ จิตแท้
คลำ ถลากลอดเลาะ ผิดเล่ห์ หมายเอย
แดง เดือดอย่าหลงแก้ ก่อรู้อนิจจัง.

๔๘. **หน้า** คราวยศศักดิ์เรื้อง คนรัก รุมเอย
ไหว้ กราบสามิภักดิ์ เพียบพริ้ง
หลัง ยามหย่อนเกียรติผลัก ผละเลี่ยง หลบนา
หลอก เล่นเช่นดมทิ้ง เทือกไม้ไร้หอม.

๔๙. **ลืม** มิลงครั้งยาก จนยับ เยินยอ
ตา เปียกน้ำตาดับ อกเค้น
อ้า เออเผยอขยับ เขยื้อนมั่ง มีแฮ
ปาก ประตูห่อนเว้น ว่างผู้ภักดี.

๕๐. **เจ้า** พระคุณช่วยเลี้ยง ดูแล มาเอย
กรรม ล่วงเกินใดแปร โปรดเปลื้อง
นาย ไพร่ติดภัยแจ จงงด
เวร ก่อเก่าใหม่เยื้อง ยกให้อโหสิกรรม.

๕๑. **เกลียด** สัตว์มีชื่อเหี้ย เห็นขยะ แขยงเอย
ตัว ใหญ่ลายปุปะ ป่ายน้ำ
กิน สิ่งสกปรกดะ เดินสี่ เท้าแฮ
ไข่ ย่างรสมันล้ำ ลอบค้นด้นหา.

๕๒. **เกลียด** รูปมีร่างคล้าย คลึงงู
ปลาไหล ขาดเกล็ดดู โดดดิ้น
กิน เนื้อนึกอดสู อุส่าห์
น้ำแกง เลือกซดลิ้น อร่อยล้นทนอาย.

๕๓. **มืด** มองทุกทิศล้อม รอบกาย
ฟ้า เกลื่อนเมฆบังขยาย ขยับคลุ้ม
มัว มลหมู่ราษฎร์ราย รับเสด็จ กษัตริย์เอย
ดิน ที่ยืนฝุ่นกลุ้ม กลบเท้าเฝ้าทน.

๕๔. **แดด** บ่ายคลายฤทธิ์ร้อน ลดแสง
ร่ม รื่นชื่นชุ่มแรง หมดล้า
ลม โชยเฉื่อยฉิวแสดง ดับอุ่น อบเอย
ตก พักชมว่าวคว้า ไขว่คว้างกลางหาว.

๕๕. **บ้า** บ่นพ่นอยู่ได้ คนเดียว
บอ ก็บอไปเที่ยว เถอะแพ้
คอ แทบผุพูดเปรียว ปรับไม่ ฟังนา
แตก ต่อมน้ำลายแท้ ท่าดื้อถือตัว.

. . . .

๕๖. **เออ** ดีที่ได้ช่วย ชีวิต คนเอย
ออ แน่นพาใครคิด ดุกล้า
ห่อ คนตกน้ำหวิด ว่ายไม่ เป็นนา
หมก เกี่ยงกันอยู่ช้า ฉะนั้นพลันตาย.

๕๗. **จุด** ประสงค์เริ่มตั้ง เดิมจง รักเอย
หมาย มุ่งศึกษาคง ค่อยก้าว
ปลาย จบสิ่งสมตรง ตริมุ่ง หมายนา
ทาง ชั่วหลีกกลัว, น้าว เหนี่ยวน้อมถนอมบุญ.

๕๘. **รู้มาก** มักถี่ถ้วน ทุกกิจ การเอย
ยากนาน เพราะเกรงผิด ผ่านช้ำ
รู้น้อย โง่คอยติด ตามแต่ ใช้นา
พลอยรำคาญ รนร่านปล้ำ ปรับด้วยแรงตน.

จบปี ๒๕๐๘

เริ่ม ๒ มิถุนายน ๒๕๒๓

๑. **ร้อง** เสียงเสนาะแจ้ว จับกรรณ
รำ ร่ายมือเท้าผัน ผกย้าย
ทำ เป็นโศกสุขหรรษ์ ชาเห็น สนุกฮา
เพลง ปี่กลองร่วมคล้าย จังหวะคล้องจองกัน.

๒. **กิน** อาหารทุกเช้า ค่ำชิน สุขแฮ
อยู่ สะดวกไฟน้ำริน ร่วมพร้อม
หลับ สนิทนิจสิน ยังส่อ พาลนา
นอน ตื่นสายอิกล้อม เล่นค้าเฮโรอิน.

๓. **ใน** พวกสมรสแล้ว ต่างรน ร่านนา
ออก อยู่อิสระวน วุ่นเศร้า
นอก ก็อยากสู่สม ใจเร่ง
เข้า เขตรู้รสเร้า เร่งสะท้อนถอนตัว.

. . . .

๔. **ศิ**	ระก้มกราบพร้อม	เบญจางค์
ริ	เริ่มวิรัติวาง	จิตเว้น
มง	มังสะสัตว์ทาง	ทุกชนิด
คล	คละละเสพเต้น	แต่นี้จนตาย.

๕. **บ้าน**	เรือนเคยพร้อมสุข	อาศัย
แตก	เพราะขาดวางใจ	จับแค้น
สาแหรก	หาบของนัย	นับเปรียบ กันนา
ขาด	หลุดก็แม่นแม้น	หมดไร้สัจจธรรม.

๖. **พ่อ**	คือชายช่วยคุ้ม	ครอบครัว
บ้าน	ตลอดเมียลูกตัว	ต่างล้อม
แม่	หญิงเก็บงำนัว	เนียช่วย ระวังนา
เรือน	นอกเรือนในพร้อม	พรั่งได้เรือนสวรรค์.

๗. **คุณ**	ธรรมตามศาสน์พร้อง	พร่ำสอน
งาม	สุขเจริญสมพร	เพิ่มได้
ความ	ชั่วจงคลายถอน	ถ่ายจาก ใจนา
ดี	แก่ผู้ประพฤติให้	แห่ห้อมถึงสวรรค์.

. . . .

๘. **อก** ตูอยากได้สิ่ง สรรใด
เขา อื่นก็มีใจ ฉะนั้น
อก มิต่างกันไฉน นึกเทียบ ดูเทอญ
เรา มุ่งสุขแต่กั้น กีดร้อนรนเขา.

๙. **ใจ** จืดหมดรสเกื้อ กูลกัน
ไม้ เปรียบแข็งคมอัน อนาถแท้
ไส้ ยิ่งเน่าเหม็นผัน ผายออก ฉาวนา
ระกำ เกิดทับถมแต้ เติบรั้นอันตราย.

๑๐. **เสือ** สัตว์สี่เท้าซ่อน สุมพง ป่าเอย
สิงห์ ก็เช่นกันคง คู่คุ้ม
กระทิง ชอบวิ่งลง ลอยปลัก
แรด ร่างหนังหนาปุ้ม ปากลิ้นกินหนาม.

๑๑. **เพื่อ** อยู่เย็นสุขพร้อม พรั่งพรู
ปากท้อง หลับนอนดู สะดวกฟ้อย
ประชา เกษมสวัสดิ์ชู ชื่นครอบ ครัวนา
ชน ต่างชมรัฐย้อย ยิ่งแม้นพ่อเมือง.

. . . .

๑๒. **กิน** อาหารเพื่อสร้าง สมกาย
อิ่ม แต่พอดีสบาย สุขบ้าง
นอน หัวค่ำอย่าสาย สว่างโร่
หลับ สนิทจิตเมตต์ค้าง คือพร้อมอานิสงส์.

๑๓. **จับ** กดลดนิ้วลัด มิรอด ได้เลย
ปลา ลื่นไหลเลยขอด ขัดดิ้น
สอง ตัวยิ่งเร็วจอด จับหยุด ง่ายแล
มือ หมดกำลังสิ้น ส่อล้วนโลภหาย.

๑๔. **ถือ** สังวรกายพจน์ลวน ระวัง บาปเอย
ศีล มุ่งรักษาสัง กัดไว้
กิน เพียงแต่พอยัง ชีพอยู่
เพล ผ่านเที่ยงแล้วไซร้ สืบสร้างสำรวม.

๑๕. **ตา** แก่บวชพระล้วน โลภหลง
เถน อ่อนวิสัยสงฆ์ เกียจสร้าง
ยาย แก่นุ่งขาวปลง ผมปลด เปลื้องนา
ชี วิตยังติดข้าง คู่เค้าสะสม.

๑๖. **วัน** ดีที่บุตรได้ อุดม เพศเอย
ชื่น ชอบพ่อแม่ชม เชิดหน้า
คืน วันที่เหนื่อยระบม กลับเบิก บานนา
สุข ยิ่งกว่าจับคว้า ไขว่จ้วงดวงจันทร์.

๑๗. **วัน** ไหนไม่ปลาบปลื้ม ปลุกใจ
ชื่น ชุ่มสมรสฤทัย ท่วมท้น
คืน ส่งคู่สาวใส สวยสุด สวาทแฮ
สุข สนิทพิศรักล้น เล่ห์ขึ้นเขตสวรรค์.

๑๘. **ตัว** เราเท่านั้นแหละ รับผล เองเอย
ใคร อื่นมิอาจทน ถ่ายได้
ตัว ทำบาปบุญสน- ธิเฉพาะ ตนนา
มัน เปลี่ยนทดแทนใช้ ช่วยล้างฤๅมี.

๑๙. **ตัว** ประธานหมู่ม้วย หมดหน้า ที่เอย
ตาย แต่ตนส่วนภา- ระยั้ง
ตัว รองรับช่วงจา- รีตจัด แจงพ่อ
แทน เช่นนี้คณะตั้ง เติบโต้โอฬาร.

. . . .

๒๐. **ยาก** หาสิ่งหล่อเลี้ยง ชีพเริง สุขเอย
จน ทั่วแถวถิ่นเถลิง ทั่วหล้า
ค่น ขัดแต่ล้วนเชิง ชิงเด่น กันนา
แค้น เพราะจนเพียงหน้า มิจ้องมองดู.

๒๑. **หัก** โหมแรงเรี่ยวกล้า กำลัง
ด้ามพร้า แข็งแรงดัง ท่อนไม้
ด้วย คิดจะสมหวัง วุ่นขยับ ขยายนา
เข่า นั่นแหละจักได้ เดาะด้านไปเอง.

๒๒. **บ้าน** เกิดเมืองคลอดรู้ รักษา
แก้ว ก่อก็มิปรา- รภทิ้ง
เรือน เก่าผุยังอุตส่าห์ สอดซ่อม
ขวัญ ยิ่งมั่นคงกลิ้ง กลับห้วงหวงแหน.

๒๓. **ขวัญ** เอยถูกหลอกให้ หลบหาย
หนี พรากจากร่างกาย เกิดร้อน
ดี เดือดเพราะไม่กราย กลับร่าง รูปเอย
ฝ่อ แฟบแสบซุกซ้อน โศกด้วยขวัญหนี.

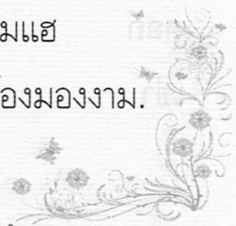

๒๔. **หัว** ใจบานเบิกครั้ง คราวรับ ยศเอย
ร่อ ร่าหน้าตาระยับ ยิ่งแย้ม
ต่อ ตลอดห่างไกลกระชับ ชูชื่น
กระซิก หัวเราะแก้ม ปริกล้ำย้ำชม.

๒๕. **หยิก** กดบดทับย้ำ ยึดถือ
เล็บ จิกโดยแรงมือ มั่นไว้
เจ็บ ปวดตลอดคือ คาบเกี่ยว
เนื้อ แนบติดกันได้ ดั่งน้องพี่กัน.

๒๖. **สวรรค์** สุขสะดวกพร้อม เพียงหวัง
ในอก เราเองดัง ประดับไว้
นรก ทุกข์ยากจัง เจอบาป
ในใจ นี่แหละใช้ ชาตินี้กรรมสนอง.

๒๗. **อาบน้ำ** ชำระล้าง ร่างกาย
แต่งตัว เสื้อผ้าขยาย ขยับหุ้ม
หวีหัว ผมเรียบกระจาย กระจะ งามแฮ
ผัดหน้า ทาแป้งคลุ้ม เคลือบคล้องมองงาม.

. . . .

๒๘. **กิ่ง** กลสติน้อย นำใจ
บ้า บิ่นถลากไถล เลื่อนเปื้อน
กว่า จะอบรมใน แนวชอบ ควรนา
บอ สงบปกติเอื้อน อาจร้ายเร่งระวัง.

๒๙. **พ่อ** แข็งแรงมากคุ้ม ครองชน มากเอย
บ้าน ถิ่นรวมตำบล เบิกป้อง
แม่ ต่างจิตอ่อนยล เยี่ยมครอบ ครัวนา
เรือน ดุจปราสาทพ้อง เพิ่มด้วยสมังคี.

๓๐. **คู** คือคนขุดพื้น ดินพอ เรือพาย
หนอง แอ่งขังน้ำหล่อ แหล่งบ้าน
คลอง เขื่องกว่าคูต่อ ติดแม่ น้ำนา
บึง เบิกยิ่งหนองด้าน เด่นแม้นมุมทะเล.

๓๑. **แก่น** ของต้นไม้ค่อน แข็งคม
ศอก นักมวยนิยม เยี่ยงนั้น
ดอก งามแต่หนามระทม แทงทิ่ม เจ็บนา
เข่า ยกกระแทกกระทั้น ทิ่มกระทุ้งถึงตาย.

๓๒. **ถือ** มนัสวิรัติเว้น ระวังกาย พจน์นา
ศีล เสงี่ยมสติหมาย มุ่งพร้อม
กิน พอเพื่อองค์สบาย บ่มศรัท ธาแฮ
เพล เพ่งละบาปย้อม จิตเยิ้มยลเกษม.

๓๓. **อย่าขี้** ของชั่วร้าย เลวทราม
ก้อนใหญ่ เล็กไม่งาม งดไว้
ให้เด็ก ลูกหลานตาม แต่สิ่ง ดีเทอญ
เห็น ว่าดีกว่าให้ เหตุร้อนรำคาญ.

๓๔. **อยู่ดี** มีสุขซึ้ง สำราญ
กินดี เด่นอาหาร เหมาะท้อง
สามปี คู่ครองสมาน สมัครร่วม เรือนนา
สองคน ลูกเพิ่มต้อง ตื่นเต้นทำกิน.

๓๕. **ครึ้มฟ้า** ผินค้าเครื่อง คราวฤดู ใช้เอย
ครึ้มฝน เพาะปลูกพู ผักหญ้า
หัวปี เก็บกักดู แดนตลาด
ท้ายปี เห็นเหมาะกล้า ปล่อยเกลี้ยงกำไร.

. . . .

๓๖. **คบ** ใครจงเว้นเหล่า นักเลง
คนดี ด่วนสนิทเก็ง กอบใกล้
เป็นศรี สง่าเอง เอิกเกริก
แก่ตัว ผู้เพื่อนได้ ดุจย้อมยศฐาน์.

๓๗. **คบ** หาแต่เหล่าร้าย ระยำ
คน อื่นเขามินำ นอบใกล้
ชั่ว ตลอดตระกูลจำ ใจเกลียด
ปราชัย ทุกชาติไร้ สุขสิ้นสำราญ.

๓๘. **อยู่** สัมมาชีพเชื้อ ชาวพุทธ์
เย็น จิตเพราะบริสุทธิ์ ชอบสร้าง
เป็น เกียรติยศมนุษย์ เพราะหน่าย บาปนา
สุข ตลอดโลกสามอ้าง เอกแท้ธรรมนิยม.

๓๙. **หวาน** รสเปรียบรับรู้ เรื่องชอบ ใจเอย
อม นิ่งเฉยมิตอบ ออกโต้
ขม เช่นข่าวบาปหมอบ มุงกระทบ
กลืน กลบดังปกติโอ้ เอกล้ำปรีชา.

๔๐. **หน้า** เห็นเลือดฝาดแผ้ว ผ่องใส
ชื่น แช่มมีนวลใย หยดย้อย
ตา เยิ้มแจ่มแววไว หวานน่า ชมนา
บาน เบ่งผู้นั้นพร้อย พรั่งพร้อมสุขเกษม.

๔๑. **อุด** เอิบเมตตาจิตเอื้อ อารี พาลเอย
หนุน อยู่ดีกินดี ดับร้อน
จุน เจิมเพิ่มสวัสดิ์ศรี สามารถ
เจือ ทุกท่าไม่ย้อน กลับยั้งอย่างเดิม.

๔๒. **ล้ม** เจ็บก็ต้องช่วย รักษา
หาย มิหายหมอยา ย่อมรู้
ตาย เป็นเรื่องธรรมดา ดูเถอะ
จาก แม่ลูกหลานสู้ โศกซ้ำเสียแรง.

๔๓. **เกลียดตัว** ที่ชื่อเหี้ย เห็นขัน
กินไข่ ของพวกมัน หมดเล้า
เกลียดปลาไหล เช่นกัน ก็กลับ
กินน้ำแกง คลุกข้าว ขอดหม้อมีเสมอ.

๔๔. **ลูกรัก**	มักโอบอุ้ม	อารี
ไว้หลัง	ซ่อนภัยมี	หมกม้วน
ลูกชัง	ช่างเสียดสี	เสือกออก
ไว้หน้า	สู้ศัตรูล้วน	เล่ห์นี้ลำเอียง.

๔๕. **ชื่อ**	ตรงตามหน้าที่	ตนทำ
สัตย์	ต่อนายบุญนำ	แน่วไว้
สุ	ภาษิตประจำ	จิตตลอด สมัยนา
จริต	เด่นดังนี้ไซร้	เชิดกล้องเกียรติคุณ.

๔๖. **เปิด**	สองบานหน้าต่าง	เต็มที่
มิด	มิเห็นผนังถี่	ถ่องได้
ปิด	บานประกบดี	เห็นเด่น
สว่าง	เพราะบานเปิดให้	เหตุข้อปริศนา.

๔๗. **สะ**	กดใจอย่าเพ้อ	พูดผลาม
บง	บทใคร่ครวญความ	เรื่องนั้น
จี	ระกิจเก่ายาม	ย่อมแจ่ม แจ้งนา
วร	สติช่วยกั้น	กิเลสร้ายคลายถอย.

๔๘. **ง่วง** งงหงึกหงัดตื้อ ตันสมอง
เหงา งดหมดเพลินมอง มืดแท้
หาว หวอดหวอดสอดลอง เป็นเล่ห์
นอน ปล่อยอารมณ์แล้ หลับแล้วลืมหาว.

๔๙. **กิน** อาหารสำหรับเลี้ยง รูปกาย
ไม่เป็นบ่อน ทุรนทุราย หลบย้าย
นอน หลับครู่เดียวกลาย กลับเปลี่ยน อิกเอย
ไม่เป็นที่ อยู่ได้ เพราะด้วยเวรระแวง.

๕๐. **นุ่ง** นำเครื่องป้องร่าง กันละอาย
ลม พัดรัดแทนหมาย มุ่งแม้น
ห่ม หุ้มห่อผิวกาย กันเยือก เย็นนา
ฟ้า ฝากช่วยยามแค้น คับซ้ำยามจน.

๕๑. **หนาวลม** พัดโกรกกล้า กลางเหมันต์
ห่มผ้า หลายผืนพัน พอกแก้
หนาวฟ้า เยือกเย็นหัน หาอุ่น ใดฤๅ
ผิงไฟ เท่านั้นแท้ อย่าท้อทำตาม.

. . . .

๕๒. **หนาว** ยามความรักเร้า รุมใจ
ผู้หญิง ยิ่งสวยวิไล เร่งรู้
อิง พึ่งพ่อแม่ไข ข้อข่าว
ผู้ใหญ่ จักช่วยกู้ กิจร้าวหนาวใจ.

๕๓. **วัด** ไทยพุทธศาสน์สร้าง สวยสม ศักดิ์เอย
โคก คู่หาดใหญ่นิยม ย่านค้า
สมาน มิตรมาเลชม ชอบติด ต่อแล
คุณ มากจนราชอ้า อุทิศชั้นวัดหลวง.

๕๔. **จงรักษ์** ดวงจิตกล้า กตัญญู
นรสีห์ ทรงครองภูมิ์ ภาคนี้
ภักดี หนักแน่นชู ชาติศาสน์ เสริมนา
นรเศรษฐ์ พลกชี้ ฉ่ำฟื้นฟูเกษม.

๕๕. **อวย** ศรีสิทธิโชคเชื้อ พิชิตชู
ชัย โชติวิเชตฟู เฟื่องฟ้า
ให้ เหิมสิทธิผลพรู พรั่งเพริศ พรายพ่อ
พร สี่ประการกล้า กล่อมพร้อมเพรียงเกษม.

....

๕๖. **หลัง** ถูกฝนแดดร้อน เพียงไร
สู้ฟ้า อดทนไป กะปลกกะเปลี้ย
หน้า มุ่งแต่งานไถ หว่านถิ่น นาเอย
สู้ดิน เพราะจนเบี้ย บาทซ้ำจำทน.

๕๗. **ฝนตกก็แช่ง** น้ำ นองเกิน
ฝนแล้งก็ด่า เมิน เมฆน้อย
มนุษย์ขี้เหม็น เขิน คิดแต่ ใจนา
เคี่ยวเข็ญเทวดา คล้อย คลั่งล้วนรำคาญ.

๕๘. **อย่าขี้** ของชั่วร้าย เลวทราม
ก้อนใหญ่ เล็กมิงาม เงื่อนแท้
ให้เด็ก ลูกหลานตาม ดูต่อ
เห็น ชั่วจำชั่วแก้ ยากกู้ยำเกรง.

๕๙. **ทำ** ความดีเด่นด้วย หวังดี สนองเอย
บุญ บ่มนิสัยปรี- ดิปลื้ม
สุน เสริมส่งโสตถี เถลิงเลิศ
ทร เทพพิมานยิ้ม เยี่ยงคุ้นบุญครอง.

๖๐. **บาป** เพราะทำร้ายต่อ ใครใคร
บุญ ช่วยสุขสบายใจ ชื่นจ้า
คุณ ควรกระทำใน ตนเนื่อง เสมอมา
โทษ งดลดอย่าช้า ชอบชั้นเชิงคน.

๖๑. **หนัก** แรงเหน็ดเหนื่อยล้ำ ปานไร
เอา อดทนทำไป ปรับฟื้น
เบา จิตมุ่งฝักใฝ่ ฝนฝึก ขยันนา
สู้ มิถอยค่อนตื้น ตลอดตั้งตนสบาย.

๖๒. **ที** ฆะรัสสะซ้อม สาธยาย
วี ระขานนาคภาย พรรษนี้
ประจำ สมณเพศกาย พจน์กล่อม เกลาพ่อ
บ้าน จะสุขกว่ากี้ เก่าด้วยบวชเรียน.

๖๓. **ไร่** ถั่วมันข้าวโพด สารพัด
นา หว่านหรือดำคัด คู่กล้า
สา ลีและฟ่างจัด จองตรวจ พันธุ์แล
โท ษะเพราะหนูบ้า เบียดสิ้นกินทลาย.

๖๔. **เล่า**	บ่นตำรับรู้	ระวัง
เรียน	วิชาใดยัง	หย่อนแต้ม
ศึก	ขยั่นหมั่นจริงจัง	เจนจบ
ษา	ลุสำเร็จแย้ม	หยดย้อยปริญญา.
๖๕. **ทำ**	การอาชีพใช้	เชิงเชาว์ ขยันเอย
มา	มากเพื่อนคบเคา-	รพรู้
หา	คู่ซื่อสัตย์เอา	ใจโอบ อ้อมนา
กิน	จ่ายสมฐานสู้	สะกดเปรี้ยวกินหวาน.
๖๖. **ปาก**	เอ่ยเผยพจน์พร้อม	พิศทุจ ริตนา
กัด	ต่อยตบตีขุด	ขบเขี้ยว
ตีน	เตะต่อยถองอุด	ตะลุด
ถีบ	กระเถิบกันเบี้ยว	กึ่งบ้ากว่าบอ.
๖๗. **ทุ่ง**	โล่งเตียนตลอดพื้น	แผ่นดิน
นา	หว่านข้าวทำกิน	เก็บใช้
ป่า	ถูกโค่นหวังสิน	เสียเศรษฐ กิจเอย
เขา	กักน้ำมิได้	ดาษแล้งราษฎร์ระทม.

. . . .

๖๘. **ทะ** ลุสอดพูดขึ้น กลางคัน
ลึ่ง เล่ห์มนทรามมรร- ยาทแย้ม
ตึง แข็งกระด้างขวัญ เขวหยาบ คายนา
ตัง ติดชั่วหมดแต้ม เตลิดล้นคนทราม.

๖๙. **เสียง** เผยเอ่ยออกแสร้ง เสียงสอน
ดัง ถนัดชัดทุกตอน ตลอดล้วน
ฟัง ทราบเรื่องราวถอน สนเท่ห์
ชัด หลักคุณครูถ้วน ถ่องแท้อาจารย์.

๗๐. **สม** ควรที่ผู้รัก ร่ำรวย ทรัพย์เอย
บัติ เร่งขยันฉวย ฉุดคว้า
พัส รีบเก็บผลอวย พออาตม์
ฐาน สะสมมิช้า โชคล้ำเลิศลอย.

๗๑. **สม** ควรรับแต่งตั้ง ตามพรรช- ชาแล
ภาร กิจปกครองอัน เอกอ้าง
เจ้า สำนักเรียนขยัน ยิ่งศึก ษาแล
วัด แหล่งศีลธรรมสร้าง สุขพร้อมศาสนา.

๗๒. **ข้าวเหนียว** พันธุ์พืชเลี้ยง โลกนาน แล้วเอย
เม็ดยาว ขุ่นขาวขาน น่าเคี้ยว
ข้าวเจ้า อ่อนนุ่มปาน เปียกเละ
เม็ดสั้น มันสอดเสี้ยว อิ่มซ่านปานกัน.

๗๓. **สูบ** พิษควันสู่ไส้ สะสม
บุหรี่ ธาตุร้ายระทม ปอดท้น
มี โรคมะเร็งระดม แพร่เดช ทั่วแล
โทษ มากมายเหลือล้น เลิกได้เป็นดี.

๗๔. **ฝน** เมฆลอยฟ่องฟ้า ชวนฟู ใจเอย
ตก สู่ไร่นาดู เด่นข้าว
ฟ้า ดีแต่ก้องหู หาตก ไม่แล
ร้อง กลบอากาศอ้าว อนาถร้องทำไม.

๗๕. **ในน้ำ** ตามร่องห้วย ละหาน
มีปลา กุ้งปูคลาน คล่ำคล้อย
ในนา หว่านเต็มลาน ระรื่น ตาแล
มีข้าว ทั่วถิ่นพร้อย พรั่งเรื้องเมืองไทย.

๗๖. **กุ้ง** ทะเลลากก้าม เกะกะ
พล่า คลุกส้มพริกคละ โขลกเคล้า
ปลา กรอบป่นปนผะ สมผัก ต่างนา
ยำ รสยิ่งอร่อยข้าว อุ่นเคี้ยวลืมคาย.

๗๗. **จับ** สัตว์เป็นนอกข้อง เขาเปรียบ
ปู ดุจเด็กเล็กเทียบ ท่าล้อ
ใส่ ขังอย่างไรเลียบ คงหลุก หลิกนา
กระด้ง ใหญ่ไม่พอพ้อ เพ่นย้ายโยเย.

๗๘. **ร้อง** บทกลอนดอกสร้อย เสียงใส
รำ ร่ายส่ายแขนไกว กวักฟ้อน
ทำ เชิงรักโกรธไฉน นำท่า ทางแฮ
เพลง ประกอบสอบซ้อน ส่งให้เห็นงาม.

๗๙. **ปาก** เผยเอ่ยรักล้วน เริงรมย์
ว่า เด่นดังเทพสม ศักดิ์สร้าน
มือ จับลูบคลำชม ผิวชุ่ม มือนา
ถึง กระนี้ไยม้าน หลบม้วนเมินหนี.

. . . .

๘๐. **หยาด**	หยดรดร่างร้อน	เร่งกิจ
เหงื่อ	ชุ่มโชกมิคิด	ขยาดยั้ง
แรง	มีเท่าไรปลิด	ปลดออก แสดงเอย
งาน	เสร็จหวังค่ารั้ง	รับไว้เลี้ยงตน.

๘๑. **น้ำขุ่น**	เปรียบเรื่องร้าย	เร่งระงับ
ไว้ใน	ไม่เผยขยับ	ยุบซ้อน
น้ำใส	ส่วนดีปรับ	ปรุงเปล่ง
ไว้นอก	ออกแจ้งช้อน	เชิดให้สว่างเห็น.

๘๒. **วัด**	พระสงฆ์อยู่ยั้ง	ยืนทรง ศาสน์เอย
วา	ทะสั่งสอนคง	ควบไว้
อา	รมณ์โลภโกรธหลง	ย่อมละ ลายนา
ราม	รสพระธรรมได้	ดุจล้างลามกใจ.

๘๓. **ล้ม**	ลับดับชีพสิ้น	อัสสาสะ
หาย	แต่วิญญาณะ	หน่ายแล้ว
ตาย	ทิ้งสรีระ	เล่ห์ท่อน ฟืนเอย
จาก	เพราะบาปไม่แคล้ว	คล่ำค้าวแดนอบาย.

. . . .

๘๔. **กู้**	เงินเสียดอกเบี้ย	บรรเทา จนเอย
หนี้	ย่อมเพิ่มมากเงา	เงื่อนซ้ำ
ยืม	หยิบยื่นของเขา	คงคิด ดอกนา
สิน	เก่าพลอยร่อยล้ำ	ลับสิ้นทุนเดิม.

๘๕. **หาย**	หดหมดทรัพย์สิ้น	สมบัติ
หก	เมื่อหลงหวังชัด	ชอบใช้
ตก	หลุมอบายมัด	ตัวหมด
หล่น	จากสุขเพราะไข้	ขบด้วยการพนัน.

๘๖. **พิ**	จารณ์ถี่ถ้วนทุก	ที่ทำ
ธี	ระชนชมกำ-	หนดใช้
รี	กว้างแคบไฉนสำ-	คัญสอด ส่องนา
ตอง	ละเอียดย่อมได้	รับด้วยดังหวัง.

๘๗. **รู้มาก**	มักถี่ถ้วน	ทุกชนิด
ยากนาน	เพราะตรวจกิจ	ก่อนใช้
รู้น้อย	ค่อยตามคิด	สุดแต่ สั่งมา
พลอยรำคาญ	มิได้	หลบด้านหลับนอน.

. . . .

๘๘. **หยัก** ถกยกผ้านุ่ง เหน็บแน่น
รั้ง รัดกุมเต็มแกน กระชั้น
ตั้ง ตัวระวังแขน ขาขยับ สู้เอย
ท่า ต่อยตบเตะกั้น กะผู้ศัตรูหลาย.

๘๙. **สวัส** พิพัฒน์พร้อม เพลินอารมณ์
ดี เด่นสะดวกสม- บัติร้อย
มี แรงเรี่ยวระดม อดิเรก
ชัย ชนะอบายคล้อย เคลื่อนขึ้นเขตสวรรค์.

๙๐. **นาน** วันกว่าโชคใช้ ชีวิต
ที สบสุขสัมฤทธิ์ เรียบร้อย
ปี ก่อนก็ไม่ชิด ชุบลาภ ผลเลย
หน นี่อิฐผลย้อย หยดบ้างสักครา.

๙๑. **อย่า** ปลงใจเชื่อแท้ ทันที
ไว้ ระยะพินิจมี มั่นใช้
ใจ ตรวจสอบทวี วางวุ่น
ทาง ผิดและถูกให้ เหตุยั้งระวังตน.

๙๒. **อย่า** เชื่อลมปากผู้ เผยผาย เรื่องเอย
วาง ว่าเหตุผลหลาย เล่ห์นั้น
ใจ มั่นมิหวั่นชาย ชวนเชื่อ
คน จะชมเชิดชั้น ชอบเชื้อเมธี.

๙๓. **จะ** รับผลเผ่าร้าย โรคหู เบาเอย
จน ญาติมิตรห่างดู กระด้าง
ใจ ตนก็อดสู เสียศักดิ์
เอง สะอึกอกอ้าง โอดแค้นเอาใคร.

๙๔. **ปาก** เผยเอ่ยอรรถอ้าง อารมณ์
ปราศรัย รักเล่ห์ระดม ดิเรกล้วน
น้ำใจ ชั่วขื่นขม คิดคด
เชือดคอ ก่อร้ายม้วน หมดน้ำกตัญญู.

๙๕. **อด** ใจไม่ต่อล้อ เลียนเถียง
เอา สติคุมเคียง ข่าวร้าย
เบา มือปากสงบเสียง เสียเถอะ
สู้ แผ่เมตตาป้าย ช่วยป้องหุนหัน.

๙๖. **วัน**	นี้เราก่อร้าย	เรื่องไร บ้างฤๅ
คืน	ค่อยงดต่อไป	ปลดล้าง
เดือน	เวียนเปลี่ยนเพิ่มไฉน	นึกเทียบ ไว้นา
ปี	ประจบพบบุญอ้าง	เอกแท้เมธี.

๙๗. **เว**	ระบาปก่อขึ้น	ข่มตน
ลา	จากสุขสบายผล	ผ่าวร้อน
นา	ไร่เรือกสวนกล	กลับพราก หมดแล
ที	ละน้อยค่อยต้อน	ตราบสิ้นอินทรีย์.

๙๘. **ที่ชื่อ**	ยึดมั่นแท้	ทางธรรม
ถือพระเจ้า	เชื่อกรรม	กฎนี้
ว่าโง่เง่า	หมิ่นตำ	หนิต่างต่างนา
เต่าปูปลา	ตายชี้	ชื่อครั้งคราวตาย.

๙๙. **เวลา**	พาชีพคล้อย	เคลื่อนเสมอ
เป็น	อย่าเตือนอย่าเผลอ	ปล่อยพลั้ง
เงิน	หมดก็ยังทะเยอ	ทะยานหยิบ ยืมนา
ทอง	ดุจเวลายั้ง	หยุดไดไฉนกัน.

๑๐๐. **หิวข้าว** แรงเรี่ยวร้าว อ่อนลด
หาวนอน อยากพักทด ง่วงแท้
แดดร้อน เหงื่อไหลหยด นานหยุด
ทำงาน เหนื่อยเหน็ดแปร้ ปลอบไว้เป็นดี.

๑๐๑. **สำเนียง** เปล่งออกแจ้ง เจรจา
บอกภาษา ส่อชา- ตินั้น
กิริยา สุภาพมา- รยาทหม่น หมองฤๅ
บอกตระกูล สูงต่ำชั้น ชอบรู้ดูเชิง.

๑๐๒. **ท่า** ทางวางเค้าเรื่อง รัดกุม
ดี เด่นทุกแง่มุม เหมาะแท้
ที ออกแสดงจริงขุม เร่อร่า
เหลว หมดมีแต่แพ้ พ่ายสิ้นเชิงชม.

๑๐๓. **อายุ** ยืนเหยียบร้อย ร่ายพร กันนา
วัณณะ ผ่องใสสลอน สนิทล้วน
สุขะ จิตกายนิกร ก่อเกิด เกินนา
พละ แกร่งเรี่ยวแรงถ้วน สี่พร้อมเป็นพร.

๑๐๔. **น้ำ** ดื่มควรต้มสุก ใสเย็น สะอาดเอย
ชา อ่อนชงใหม่เป็น เหมาะปั้น
กา แฟที่ดื่มเห็น มากโหด คุณนา
แฟ ฝ่ายพอดีนั้น นึกรู้ดูเอง.

๑๐๕. **ดีด** สายจะเข้แข่ง ขานเสียง
สี ชักคันซอเอียง อีกอู้
ตี ระนาดตะโพนเพียง เพิ่มจังหวะ
เป่า ปี่แตรขลุ่ยสู้ เสนาะเล้าโลมใจ.

๑๐๖. **นัก** ดนตรีมักเอื้อ อารมณ์ สงบเอย
ร้อง กล่อมโสตผสม สอดสร้อย
น้อง รำร่ายพี่ชม ชื่นสวาท
รัก เพราะศิลป์อ่อนช้อย ช่วยแย้มยียวน.

๑๐๗. **วัด** แดนที่อยู่ผู้ ผนวช สงฆ์เอย
วัตร ระเบียบแบบแผนยวด ย่านแคว้น
วัฒน์ งามพิบูลอวด เอกอัค- ระฐานแล
วัจน์ เปล่งลมปากแม้น มุ่งรู้เจตนา.

๑๐๘. **เกิด** ก่อรูปร่างพร้อม อาการ กายเอย
เกิด โลภรักคนสถาน ถิ่นแคว้น
เกิด โกรธเพราะตัดราน ประโยชน์ กันนา
เกิด ประมาทมากแม้น มนุษย์ชั้นปุถุชน.

๑๐๙. **แก่** กายจากเด็กน้อย นานมา
แก่ ปฐมวัยศึกษา ศาสตร์สร้าง
แก่ มัชฌิมกอบอา ชีพออก แรงเอย
แก่ ปัจฉิมเร่งอ้าง อเนกพร้อมคุณธรรม.

๑๑๐. **เจ็บ** กายเพราะโรคเร้า รุมรัด
เจ็บ อกคนรักพลัด พรากลี้
เจ็บ ใจเพื่อนคิดคัด เคืองหัก หลังนา
เจ็บ ก็จำเพื่อชี้ ช่องแก้ตัวเจริญ.

๑๑๑. **ตาย** ใจหลงเชื่อลิ้น ลมลวง
ตาย อุบัติเหตุปวง ป่นปี้
ตาย เพราะโรครุมหวง หาแพทย์
ตาย แน่หมดชีพนี้ นึกท้อทำไม.

. . . .

๑๑๒. **อายุ** ยังน้อยก็ กอบการ เรียนเอย
อายุ ปูนกลางงาน ชีพตั้ง
อายุ ปัจฉิมชาญ เชิญอริย์ ทรัพย์นา
อายุ ว่าน้อยยั้ง อยากร้อยปีเกิน.

๑๑๓. **วัณณะ** งามผ่องแผ้ว ผุดผาด
วัณณะ นุ่งห่มสะอาด สะอ้าน
วัณณะ เหย้าเรือนกวาด เก็บเรียบ ร้อยนา
วัณณะ อาชีพด้าน เด่นพร้อมสัมมา.

๑๑๔. **สุขะ** กายจิตแจ้ง แจ่มใส
สุขะ อาชีพสมัย สมัตถ์พร้อม
สุขะ ลูกหลานใจ เจริญสุจ- ริตนา
สุขะ นบธรรมน้อม สุขนี้ทวีเจริญ.

๑๑๕. **คน** เกิดตายหมู่บ้าน ตำบล ทั่วเอย
แก่ แต่กายใจรน ร่านร้าย
เกิน กว่าเด็กจะสน ใจสัก การแล
แกง เปรียบหมดรสคล้าย คลุกเคล้าเน่าเหม็น.

. . . .

๑๑๖. **ปาก** เผยเอ่ยเรื่องร้าย รนหู
เปราะ นักชวนโกรธดู ดุจบ้า
เราะ เร่งตอบแทนชู เชิงปราย
ราย ละหนแห่งกล้า กลับรู้สังวร.

๑๑๗. **ขึ้น** เวทีต่อสู้ ศักดา กันเอย
เข่า ยกกระแทกขา ขัดน้อย
เขย่ง รัวหมัดผวา เหวี่ยงทิ่ม คางแล
ศอก ตวัดซัดปากย้อย เลือดเยิ้มยังทน.

๑๑๘. **พละ** กายแกร่งกล้า การรบ ควรแล
พละ ทรัพย์ประสบ เกียรติซ้อง
พละ มิตรมากคบ คุณเมต ตาแฮ
พละ ศีลยิ่งก้อง กว่าซ้ำสรรเสริญ.

๑๑๙. **สุ** ภาษิตไม่น้อย นึกจำ ไว้เอย
ขี ณะบาปมิทำ ทุกข้อ
โห ระกล่าวอย่าถลำ ถลากเชื่อ ดายนา
ตุ เหม็นกลิ่นชั่วท้อ ถ่ายทิ้งยิ่งเกษม.

๑๒๐. **ทุ** ทนลำบากด้วย เดชกาม คุณเอย
ส ละมิให้ลาม รุกซ้ำ
นิ สะพบความ สุขสงบ
ม รดาแปดค้ำ ขุดคุ้ยเสมอเทอญ.

๑๒๑. **ล้ม** ละลายหมดสิ้น สินทรัพย์
หาย หดลดเลยลับ หลุดหนี้
ตาย ตั้งแต่เป็นอัป ประภาค
จาก เกียรติยศป่นปี้ เปิดด้วยการพนัน.

๑๒๒. **กู้** เงินมาเพื่อรั้ง ลงทุน
หนี้ ดอกออกเร็วจุน จดจ้อง
ยืม เพิ่มดอกเบี้ยบุญ เพียรเบิก
สิน กลับขาดทุนต้อง ตกล้มละลายเลย.

๑๒๓. **หาย** สูญสมบัติครั้ง คราละ น้อยเอย
หก คว่ำมิใคร่จะ จับแก้
ตก มิซ่อมแซมประ สมประ คองนา
หล่น ขาดสมใจแท้ ทอดทิ้งตระกูลสลาย.

. . . .

๑๒๔. **พิ** จารกิจก่อนถ้วน ทุกขณะ
ธี ระชนชมประ กาศป้อง
รี รอท่าทีชะ งักและ ด่วนแล
ตอง ขาดประโยชน์ร้อง ร่ำแค้นเอาใคร.

๑๒๕. **รู้มาก** คอยตรวจล้วน ระวัง
ยากนาน สอบสวนสัง- เกตกว้าง
รู้น้อย เกียจคร้านกัง วลต่อ บาปแล
พลอยรำคาญ คอยอ้าง เลสเอื้ออุบายพาล.

๑๒๖. **เงื้อ** หมัดจะทิ่มหน้า อนงค์ นางเอย
ค้าง ชะงักเมื่อมองตรง ตลอดแล้ว
ง้าง ระงับดับโกรธลง เลื่อนล้ม
เก้อ เพราะน้ำตาแก้ว ก่อเชื้อสงสาร.

๑๒๗. **เลือด** กายพ่อแม่เชื้อ ประชุม กันเอย
เนื้อ ก่อร่างควบคุม สืบเค้า
เชื้อ ดีและชั่วสุม ผสม ต่อมา
ไข เบิกนิสัยเจ้า แจ่มแจ้งจากใคร.

. . . .

๑๒๘. **ไม่กิน** เก็บใส่ท้อง เสียที ท่านเอย
ก็เน่า เปล่าหมดดี ด่วนทิ้ง
ไม่เล่า เรื่องราวมี คุณมาก
ก็ลืม เลอะเหมือนกลิ้ง กลบเค้ามูลหาย.

๑๒๙. **ไปไม่กลับ** ลับลี้ ร่างสลาย
หลับไม่ตื่น เลยวาย วอดสิ้น
ฟื้นไม่มี หมดหมาย มาอีก
หนีไม่พ้น สุดดิ้น ทุกด้านดับสูญ.

๑๓๐. **ยา** รักษาไข้เจ็บ จัดหา ไว้เอย
ขอ เปล่ากันจนปรา- กฏสิ้น
หมอ เชิญช่วยตรวจอา- การโรค
วาน จัดทรัพย์หมดดิ้น เดือดด้วยช่วยผลาญ.

๑๓๑. **หัว** เรือจอดเทียบพื้น สะพาน
ก่าย ติดเกาะกบด่าน คู่ค้ำ
ท้าย เหออกนอกลาน ลอยเลียบ
เกย ชิดเป็นแพน้ำ เนื่องค้าขายของ.

. . . .

๑๓๒. **ประยูรวงศ์** วัดสร้าง สืบศาส- นาเอย
อนงค์นาฏ ร่วมชาติ ชื่อพร้อม
พิชัยญาติ เยี่ยมมาต หมายเชิด สกุลแฮ
บุบผาราม เร่งน้อม นึกแม้นมุ่งสวรรค์.

๑๓๓. **ว่า** กล่าวเตือนเพื่อรู้ เรื่องดี ชั่วเอย
นอน นั่งยืนเดินมี หมั่นไว้
สอน เสริมสติปรี- ชาเปรื่อง
ง่าย จดจำทำได้ ดุจชี้ชอบเสมอ.

๑๓๔. **หัว** ดอนดินดื่นเล้ง พงรก
ไร่ พืชมิพักดก ด่านนั้น
ปลาย แถวถิ่นไถหมก ข้าวมัก แกร็นนอ
นา เช่นนี้ควรปั้น ปลูกต้นตาลเสริม.

๑๓๕. **มัก** กำเริบเสิบสร้าง นิสัย
ใหญ่ ยิ่งเกินชาติวัย วุ่นอ้าง
ใฝ่ ฝันผันข่มเหงนัย นำหยิ่ง
สูง ส่อสันดานข้าง คู่เค้าคนหายน์.

๑๓๖. **ท้าย** เขตออกพรรษพ้น ผ่านไตร มาสเอย
ฝน ห่างจางเมฆไสว สว่างฟ้า
ต้น ตอก่อโรคใน กายเนื่อง ฤดูแฮ
หนาว สลับร้อนท้า ธาตุไข้ตีขลุม.

๑๓๗. **เสื่อ** รองกายเนิ่นช้า ใช้นาน
ลื่น เลี่ยนทาบกระดาน ดูดพื้น
หมอน นุ่นยัดหนุนยาน ยุบหย่อน
คอด เพราะนอนมากชื้น ชุ่มด้วยเหงื่อเหงา.

กันย์-ตุล ๒๕๑๔

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วาสน)

. . . .

วันทำบุญ

สักรวามาฆะบูชาเชิด เพ็ญเดือนสามนำเกิดก่อดิถี
เนื่องด้วยองค์อรหันต์หนึ่งพันมี เศษสองร้อยห้าสิบที่เอหิพรต
มาประชุมพร้อมเองใช่เร่งนัด พุทธองค์ทรงตรัสหลักธรรมบท
เป็นหัวใจศาสนาตถาคต ให้ปรากฏแนวสอนบวรเอย.

สักรวาวิสาขะบูชิต เพ็ญสถิตเดือนหกยกบัญญัติ
เพราะคล้ายวันประสูติพุทธตรัส อริยสัจนิพพานสามกาลดล
พุทธศาสนิกชนสนใจถวาย ธูปเทียนมาลารายขยายผล
ระลึกคุณธรรมตรึกเฝ้าฝึกตน ละบาปขวนขวายบุญสุนทรเอย.

สักรวาอาสาฬหะประจบเพ็ญ เดือนแปดเป็นเปิดปฐมเทศนา
สอนฤษีห้าองค์ตรงมรรคา มัชฌิมาปฏิบัติจนชัดใจ
โกณฑัญญะประถมสาวกสงฆ์ ครบไตรรัตน์ประวัติมงคลสมัย
ธรรมจักรเริ่มหมุนคุณอำไพ พุทธศาสน์ประกาศในวันนี้เอย.

สักรวาอธิษฐานกาลพรรษา วินยานุมัติบัญญัติขาน
ให้สงฆ์หยุดอยู่ประจำฉนำกาล ตลอดสามเดือนผ่านจึงพ้นเกณฑ์
เพราะฝนมากลำบากการจาริก พักผ่อนสิกขาตรึกฝึกเคี่ยวเข็ญ
ชาวบ้านเบิกเยี่ยงลดงดกรรมเวร เฝ้าถือศิลกินเพลเพิ่มบุญเอย.

สักรวาออกพรรษาปวารณาน้อม ยินดีพร้อมไตรทวารการเตือนตัก
ท่านให้สงฆ์ทุกองค์จงสมัค รับท้วงทักความผิดคิดกลับตัว
แทนการฟังปาฏิโมกข์วิโมกข์ศิล ต่างจะภิญโญงามอร่ามทั่ว
คฤหัสถ์หัดปวารณานัว ย่อมพันพัวเมตตาการุญเอย.

สักรวาเทศกาลงานกฐิน ออกพรรษาแล้วยินทุกถิ่นย่าน
ถวายผ้าแก่สงฆ์จำนงทาน พระรับกรานกฐินได้ในหนึ่งเดือน
และห้ารูปร่วมจำพรรษาครบ ครองบรรจบปีละหนมิกล่นเกลื่อน
ใครถวายได้อานิสงส์เตือน ชื่นใจเหมือนทำบุญยากมากพรเอย.

สักรวาผ้าป่าศรัทธาเกิด หวังคุณเกิดแก่สงฆ์มิจงเจาะ
พร้อมส้มสุกลูกไม้ลำไยเงาะ กล้วยอ้อยเฉาะมะพร้าวเหมาทะลาย
อาหารยาวข้าวสารปลาแห้งพริก หรือเพิ่มอิกเครื่องกระป๋องที่ดองขาย
ปักกิ่งไม้แขวนชะนีมีเรียงราย สงฆ์พบหมายพิจารณาผ้าป่าเอย.

สักรวาวันพระละเว้นบาป หวังล้างคราบหยาบรกสกปรกเปรอะ
เจ็ดวันครั้งยังดีที่ปล่อยเลอะ บาปหยำเหยอะย้อมเปื้อนใจเหมือนโจร
เราอาบน้ำหลายครั้งล้างมลทิน ถ้าไม่ผินสะอาดใจให้ผ่องโผน
หกวันนั้นจักเพิ่มเติมโทมน ควรอ่อนโอนล้างบาปละวันพระเอย.

สักรวาวันเกิดเลิศดิถี ปลอดภัยมีชีวิตเพิ่มติดต่อ
ควรยินดีปรีดาลาภมารอ ให้กอบก่อกรรมดีทวีคุณ
ทุกวันเกิดทั้งเจ็ดคอยเด็ดบาป ที่ชั่วหยาบร้ายแรงสำแดงวุ่น
ให้สร่างคลายหายลดหมดทารุณ จะค่อยหนุนชีพเลิศประเสริฐเอย.

. . . .

สักรวาวันทำบุญสุนทรนี้ ท่านจัดไว้ให้มีดิถีถ่อง
ได้สร้างกรรมงามงดลดลำพอง หาไม่มองหมายบาปล้วนหยาบยล
อันที่จริงยิ่งขยันทุกวันชอบ มิรอรอบวันบุญยิ่งพูนผล
ทุกหายใจเข้าออกกรอกกมล วิเศษล้นเลิศชาติปราชญ์เปรื่องเอย.

สักรวาขอแกมแถมอีกนิด เป็นข้อคิดคมขำนามเรานี่
ผู้ใหญ่มอบหมายตั้งฟังเพราะดี ครบเดชศรีอายุลุบริวาร
ไฉนลืมความหมายในคำชื่อ ไม่ยึดถือเป็นทำนองตรองเตือนขาน
ชื่อพราวพริ้งแต่หยิ่งสันดานพาล ดังสีจ้านงามเห็นกลิ่นเหม็นเอย.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วาสน)

๒๑.๔๕ น. ที่ ๒๐ ต.ค. ๐๘

